

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 14.10.2019
COM(2019) 455 final

**RAPPORT TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW, LILL-
KUNSILL, LILL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW U LILL-
KUMITAT TAR-REĠJUNI**

dwar l-Implimentazzjoni tal-Ftehimiet ta' Kummerċ Hieles

1 ta' Jannar 2018 - 31 ta' Diċembru 2018

{SWD(2019) 370 final}

Werrej

HARSA ĠENERALI LEJN IL-FTEHIMIET KOPERTI MINN DAN IR-RAPPORT	3
1. DAHLA	5
2. HARSA ĠENERALI LEJN IR-RIŻULTATI EWLENIN	7
2.1 Harsa ġenerali.....	7
2.2 Il-progress miksub u l-kwistjonijiet ewlenin miftuħa.....	9
3. ĠENERAZZJONI ĠDIDA TA' FTEHIMIET TA' KUMMERĊ HIELES.....	10
3.1 Ftehim Kummerċjali bejn l-UE u l-Korea t'Isfel	10
3.2 Ftehim Kummerċjali tal-UE mal-Kolombja, l-Ekwador u l-Perù	11
3.3 Ftehim ta' Assoċjazzjoni tal-UE mal-Amerika Ċentrali	13
3.4 Il-Ftehim Ekonomiku u Kummerċjali Komprensiv (CETA) bejn l-UE u l-Kanada.....	14
4. ŻONI TA' KUMMERĊ HIELES APPROFONDITI U KOMPENSIVI (DCFTAS)	17
4.1 Il-Georgia	17
4.2 Il-Moldova.....	17
4.3 L-Ukrajna	18
5. FTEHIMIET TA' KUMMERĊ HIELES TAL-EWWEL ĠENERAZZJONI	19
5.1 L-Iżvizzera	19
5.2 In-Norveġja	19
5.3 Il-pajjiżi Mediterranji u tal-Lvant Nofsani	20
5.4 Il-Messiku	21
5.5 Iċ-Ċili	22
5.6 L-Unjoni Doganali mat-Turkija	22
5.7 Ftehimiet ta' Stabbilizzazzjoni u Assoċjazzjoni mal-pajjiżi tal-Balkani tal-Punent.....	23
6. FTEHIMIET TA' SHUBIJA EKONOMIKA (FSE) MAL-PAJJIŻI AFRIKANI, TAL-KARIBEW U TAL-PAĊIFIKU	24
6.1 Ftehim ta' Shubija Ekonomika mal-Komunità għall-Iżvilupp tan-Nofsinhar tal-Afrika (SADC)	24
6.2 Ftehim Interim ta' Shubija Ekonomika mal-Afrika tal-Lvant u tan-Nofsinhar (ESA)	25
6.3 Ftehim Interim ta' Shubija Ekonomika mal-Kosta tal-Avorju	25
6.4 Ftehim Interim ta' Shubija Ekonomika (FSE) mal-Ghana	26
6.5 Ftehim ta' Shubija Ekonomika (FSE) mal-Afrika Ċentrali (il-Kamerun)	26
6.6 Ftehim ta' Shubija Ekonomika mal-Forum tal-Grupp tal-Karibew tal-pajjiżi AKP (CARIFORUM)	27
6.7 Ftehim ta' Shubija Ekonomika (FSE) mal-pajjiżi tal-Paċifiku.....	28
7. KUMMERĊ U ŻVILUPP SOSTENIBBLI: AĠĠORNAMENT DWAR ATTIVITAJIET REĊENTI.....	28
8. IL-KUMMERĊ AGROALIMENTARI SKONT IL-FTEHIMIET KUMMERĊJALI TAL-UE: AĠĠORNAMENT DWAR ŻVILUPPI REĊENTI.....	31
9. IX-XOGHOL LI GHADDEJ F'OQSMA SPECIFIĊI.....	35
9.1 Intrapriżi żgħar u medji (SMEs).....	35
9.2 Servizzi.....	37
9.3 Il-Ftehim ta' Shubija Ekonomika bejn l-UE u l-Ġappun – hidma preparatorja.....	38
9.4 It-titjib fl-użu tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE.....	39
10. INFURZAR LEGALI	40
10.1 Soluzzjoni tat-tilwim mal-Korea t'Isfel.....	40
10.2 Soluzzjoni tat-tilwim mal-Ukrajna	41
10.3 Soluzzjoni tat-tilwim mal-Unjoni Doganali tan-Nofsinhar tal-Afrika	41
11. KONKLUŻJONIJIET	41

ANNESS 1:	RATI TA' UTILIZZAZZJONI TAL-PREFERENZI FUQ L-	
	IMPORTAZZJONIJIET TAL-UE.....	43
ANNESS 2:	RATI TA' UTILIZZAZZJONI TAL-PREFERENZI FUQ L-	
	ESPORTAZZJONIJIET TAL-UE	44

HARSA ĠENERALI LEJN IL-FTEHIMIET KOPERTI MINN DAN IR-RAPPORT

<u>“Ġenerazzjoni ġdida” ta’ ftehimiet kummerċjali preferenzjali</u>	
Sieheb	Applikat minn
Ftehim ta’ Kummerċ Hieles bejn l-UE u l-Korea t’ Isfel	l-1 ta’ Lulju 2011
Ftehim Kummerċjali bejn l-UE u l-Kolombja-il-Perù-l-Ekwador	l-1 ta’ Marzu 2013 fil-każ tal-Perù; l-1 ta’ Awwissu 2013 fil-każ tal-Kolombja; l-1 ta’ Jannar 2017 fil-każ tal-Ekwador.
Il-Ftehim ta’ Assoċjazzjoni bejn l-UE u l-Amerika Ċentrali:	l-1 ta’ Awwissu 2013: il-pilastru kummerċjali japplika mal-Honduras, man-Nikaragwa u mal-Panama; l-1 ta’ Ottubru 2013: mal-Costa Rica u El Salvador; l-1 ta’ Diċembru 2013: mal-Gwatemala.
Il-Ftehim Ekonomiku u Kummerċjali Komprensiv (CETA) bejn l-UE u l-Kanada	il-21 ta’ Settembru 2017
<u>Żoni ta’ Kummerċ Hieles Approfonditi u Komprensivi (DCFTAs)</u>	
UE-il-Georgia	l-1 ta’ Settembru 2014, u daħal fis-seħh fl-1 ta’ Lulju 2016.
UE-il-Moldova	l-1 ta’ Settembru 2014, u daħal fis-seħh fl-1 ta’ Lulju 2016.
UE-l-Ukrajna	l-1 ta’ Jannar 2016, u daħal fis-seħh fl-1 ta’ Settembru 2017.
<u>L-“ewwel ġenerazzjoni” ta’ ftehimiet kummerċjali preferenzjali</u>	
Sieheb	Applikat minn
L-Unjoni Doganali bejn l-UE u t-Turkija	Ftehim ta’ Assoċjazzjoni ffirmat fl-1963; il-fażi finali tal-Unjoni Doganali tlestiet fl-1 ta’ Jannar 1996.
UE-l-Iżvizzera	1972
UE-in-Norveġja	l-1 ta’ Lulju 1973
UE-Iżrael	l-1 ta’ Jannar 1996
UE-il-Ġordan	l-1 ta’ Mejju 2002
UE-il-Palestina ¹	l-1 ta’ Lulju 1997
UE-it-Tuneżija	l-1 ta’ Marzu 1998
UE-il-Marokk	it-18 ta’ Marzu 2000
UE-il-Libanu	l-1 ta’ Marzu 2003
UE-l-Eġittu	il-21 ta’ Diċembru 2003
UE-l-Alġerija	l-1 ta’ Settembru 2005
Il-Ftehim Globali bejn l-UE u l-Messiku	Applikat għall-merkanzija mill-1 ta’ Lulju 2000; applikat għas-servizzi

¹ Din id-deżinjazzjoni ma għandhiex tinftehem bħala rikonoxximent ta’ Stat tal-Palestina u hija minghajr preġudizzju għall-pożizzjonijiet individwali tal-Istati Membri rigward din il-kwistjoni.

	mill-1 ta' Marzu 2001.
Il-Ftehim ta' Assoċjazzjoni bejn l-UE u ċ-Ċili	l-1 ta' Frar 2003
UE-Il-Maċedonja ta' Fuq SAA ²	Ftehim Interim dwar il-kummerċ, l-1 ta' Ġunju 2001
FSA UE-l-Albanija	Ftehim Interim dwar il-kummerċ, l-1 ta' Diċembru 2006
FSA UE-il-Montenegro	Ftehim interim dwar il-kummerċ, l-1 ta' Jannar 2008
FSA UE-is-Serbja	Ftehim Interim dwar il-kummerċ għas-Serbja: l-1 ta' Frar 2009; għall-UE: it-8 ta' Diċembru 2009
FSA UE-il-Bożnija-Herzegovina	Ftehim Interim dwar il-kummerċ, l-1 ta' Lulju 2008
FSA UE-il-Kosovo ³	l-1 ta' April 2016
Ftehimiet ta' Shubija Ekonomika mal-Istati Afrikani, tal-Karibew u tal-Paċifiku	
UE-Il-Komunità għall-Iżvilupp tan-Nofsinhar tal-Afrika (SADC)	l-10 ta' Ottubru 2016 għall-Botswana, l-Eswatini, il-Lesoto, in-Namibja u l-Afrika t'Isfel; l-4 ta' Frar 2018 għall-Mozambique.
UE-L-Istati tal-Lvant u tan-Nofsinhar tal-Afrika (interim)	l-14 ta' Mejju 2012 għall-Madagascar, Mauritius, is-Seychelles u ż-Żimbabwe ⁴
UE-Il-Kosta tal-Avorju (interim)	it-3 ta' Settembru 2016
UE-Il-Ghana (interim)	il-15 ta' Diċembru 2016
UE-L-Afrika Ċentrali (il-Kamerun)	l-4 ta' Awwissu 2014 għall-Kamerun
UE-CARIFORUM	id-29 ta' Diċembru 2008 għall-Antigwa u Barbuda; Il-Belize; Il-Bahamas; Barbados; Dominica; Ir-Repubblika Dominicana; Grenada; Il-Guyana; Il-Ġamajka; St. Kitts u Nevis; Saint Lucia; Saint Vincent u l-Grenadini; Is-Suriname; u Trinidad u Tobago.
UE-Il-pajjiżi tal-Paċifiku (interim)	l-20 ta' Diċembru 2009 għal Papua New Guinea; it-28 ta' Lulju 2014 għal Figi ⁵ .

² Ftehim ta' Stabbilizzazzjoni u Assoċjazzjoni

³ Din id-deżinjazzjoni hija mingħajr preġudizzju għall-pożizzjonijiet dwar l-istatus u hija konformi mal-UNSCR 1244/1999 u l-Opinjoni tal-QIG dwar id-Dikjarazzjoni tal-indipendenza tal-Kosovo.

⁴ Il-ftehim japplika għall-Comoros mis-7 ta' Frar 2019.

⁵ Il-ftehim japplika wkoll għal Samoa mill-31 ta' Diċembru 2018.

1. DAHLA

Fil-komunikazzjoni Kummerċ għal Kulhadd⁶ tal-2015, il-Kummissjoni impenjat ruħha li tirrapporta kull sena dwar l-implimentazzjoni tal-ftehimiet kummerċjali l-aktar sinifikanti tal-Unjoni Ewropea (UE). Dan issa huwa t-tielet rapport dwar din il-kwistjoni⁷.

Sa mill-2015, il-politika kummerċjali Ewropea evolviet sew u l-UE kkonkludiet u bdiet tapplika ftehimiet kummerċjali godda mal-Ekwador, il-Kanada, il-Ġappun, il-Ftehim ta' Shubija Ekonomika (FSE) mal-Komunità għall-Iżvilupp tan-Nofsinhar tal-Afrika (SADC), l-FSE interim mal-Ghana u l-Kosta tal-Avorju u ż-Żona ta' Kummerċ Hieles Approfondita u Komprensiva (DCFTA) mal-Ukrajna. Ir-ratifiki tal-ftehimiet kummerċjali konkluzi ma' Singapore (2012) u mal-Vjetnam (Diċembru 2015) huma pendenti. Fl-2018, 31 % tal-kummerċ tal-UE fil-merkanzija mal-bqija tad-dinja kien kopert minn ftehimiet kummerċjali preferenzjali. Din iċ-ċifra titla' għal 39 % meta l-ftehim mal-Ġappun, li dahal fis-seħh fl-1 ta' Frar 2019, u dawk ma' Singapore u l-Vjetnam, li ġew iffirmati fid-19 ta' Ottubru 2018 u fit-30 ta' Ġunju 2019, rispettivament, ikunu inkluzi. Iż-żieda tal-ftehim politiku bejn l-UE u l-Mercosur tat-28 ta' Ġunju 2019 iżid iċ-ċifra għal 41 %.

Il-ftehimiet kummerċjali issa jsegwu wkoll il-prinċipji ta' regolamentazzjoni aħjar u huma soġġetti b'mod partikolari għal evalwazzjonijiet regolari *ex-post*. Mill-2015 'l hawn, ġew finalizzati tliet evalwazzjonijiet *ex-post* għall-ftehimiet kummerċjali tal-UE mal-Messiku, iċ-Ċili u l-Korea t'Isfel. L-evalwazzjonijiet *ex-post* tal-ftehimiet mal-CARIFORUM⁸ u ma' sitt pajjizi tal-Mediterran⁹ bhalissa għadhom għaddejjin u dalwaqt se jibdeu dawk għall-ftehim bejn l-UE u l-Kolombja, l-Ekwador u l-Perù u l-ftehim bejn l-UE u l-Amerika Ċentrali.

Dan ir-rapport jipprovdi aġġornament dwar l-implimentazzjoni ta' 35 ftehim kummerċjali ewlieni ma' 62 sieheb, inkluz l-ewwel rapport ta' sena shiha dwar il-Ftehim Ekonomiku u Kummerċjali Komprensiv (CETA) bejn l-UE u l-Kanada. Barra minn hekk, ir-rapport jiddeskrivi x-xogħol li sar qabel id-dhul fis-seħh tal-Ftehim ta' Shubija Ekonomika bejn l-UE u l-Ġappun.

Skont studju dwar [EU Exports to the World: Effects on Employment](#)¹⁰ (L-Esportazzjonijiet tal-UE lejn id-Dinja: Effetti fuq l-Impjiegi) 36 miljun impjieg fl-UE jiddependu fuq l-esportazzjonijiet barra l-UE, li minnhom 13,7 miljuni jikkupawhom in-nisa. Bejn l-2000 u l-2017, l-impjiegi tal-UE sostnuti mill-esportazzjonijiet lejn il-bqija tad-dinja żdiedu b'66 %. Dan jirrappreżenta 14.3 miljun impjieg addizzjonali sostnut mill-esportazzjonijiet. Is-sehem tal-impjiegi tal-UE sostnuti mill-bejgħ ta' prodotti u servizzi lill-bqija tad-dinja fuq l-impjieg totali żdied minn 10.1 % fl-2000 għal 15.3 % fl-2017. L-impjiegi relatati mal-esportazzjoni huma mħallsa, fuq medja, 12 % aktar mill-impjiegi f'setturi oħra tal-ekonomija. Il-ħaddiema Ewropej mill-Istati Membri kollha jibbenefikaw mill-esportazzjonijiet tal-UE. Dawn l-impjiegi addizzjonali jinholqu min-negozji direttament involuti fl-esportazzjonijiet ta' prodotti u servizzi kif ukoll mill-kumpaniji tal-UE li jipprovdu prodotti u servizzi lill-kumpaniji esportaturi.

⁶ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/october/tradoc_153846.pdf

⁷ L-ewwel rapport ġie ppubblikat fid-9 ta' Novembru 2017, u t-tieni wiehed fil-31 ta' Ottubru 2018.

⁸ Antigwa u Barbuda; il-Belize; il-Bahamas; Barbados; Dominica; ir-Repubblika Dominicana; Grenada; il-Guyana; il-Ġamajka; St. Kitts u Nevis; Saint Lucia; Saint Vincent u l-Grenadini; is-Suriname; u Trinidad u Tobago.

⁹ L-Alġerija, l-Eġittu, il-Ġordan, il-Libanu, il-Marokk u t-Tuneżija.

¹⁰ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/november/tradoc_157516.pdf

Bhal fil-każ tar-rapporti ta' qabel, il-ftehimiet ġew miġbura f'erba' kategoriji, skont il-kontenut u l-għanijiet tagħhom.

“Ftehimiet ta' ġenerazzjoni ġdida”, bhal dawk mal-Korea t'Isfel jew mal-Kanada, jinkludu kemm impenji dwar il-liberalizzazzjoni tal-kummerċ fil-merkanzija, kif ukoll impenji dwar is-servizzi u l-investimenti, l-akkwist pubbliku, il-kompetizzjoni u s-sussidji u kwistjonijiet regolatorji. Dawn il-ftehimiet għandhom l-għan li jiżviluppaw sistemi kummerċjali aktar b'saħħithom ibbażati fuq ir-regoli u fuq il-valuri mal-pajjiżi shab kummerċjali kkonċernati u jinkludu dispożizzjonijiet speċifiċi dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli. Dawk l-aktar reċenti jinkludu wkoll dispożizzjonijiet speċifiċi biex jindirizzaw l-isfidi li qed jiffaċċjaw l-ekonomiji u s-soċjetajiet moderni, bhall-Ftehim ta' Shubija Ekonomika mal-Ġappun, li jinkludi kapitolu dwar l-intrapriżi żgħar u medji, kif ukoll dispożizzjonijiet speċifiċi dwar is-servizzi ta' informazzjoni u telekomunikazzjoni, u l-kummerċ elettroniku.

Il-ftehimiet kummerċjali tal-"ewwel ġenerazzjoni", li hafna minnhom ġew konklużi qabel l-2006, għandhom it-tendenza li jiffukaw fuq il-liberalizzazzjoni tat-tariffi. **Iż-Żoni ta' Kummerċ Hieles Approfonditi u Komprensivi (DCFTAs)** għandhom l-għan li jsaħħu r-relazzjonijiet ekonomiċi bejn il-pajjiżi ġirien rispettivi u l-UE u jiffukaw fuq l-approssimazzjoni tal-leġislazzjoni tagħhom mal-leġislazzjoni tal-UE, b'mod partikolari f'oqsma relatati mal-kummerċ. L-UE għandha DCFTAs mal-Georgia, il-Moldova u l-Ukrajna u qed tinnegozja wahda mat-Tuneżija. Il-“Ftehimiet ta' Stabilizzazzjoni u Assoċjazzjoni” ma' sitt shab tal-Balkani tal-Punent¹¹, konklużi bejn l-2001 u l-2016, għandhom l-għan li jappoġġjaw l-integrazzjoni u l-istabbiltà reġjonali fir-reġjun u l-integrazzjoni ekonomika tiegħu fis-suq tal-UE.

Il-Ftehimiet ta' Shubija Ekonomika (FSE) mal-Istati u r-reġjuni Afrikani, tal-Karibew u tal-Paċifiku (AKP) għandhom objettiv ta' żvilupp esplicitu. Dawn huma ftehimiet kummerċjali asimetriċi, bin-naħa tal-AKP tilliberalizza madwar 80 % tal-kummerċ fuq perjodu ta' bejn 15 u 20 sena, filwaqt li l-UE tagħti aċċess mingħajr dazju u mingħajr kwoti mill-ewwel jum. Għalissa, hafna minn dawn il-ftehimiet ikopru l-kummerċ fil-merkanzija u l-kooperazzjoni għall-iżvilupp. L-FSE mal-Karibew jinkludi wkoll dispożizzjonijiet dwar servizzi, investiment u suġġetti oħra relatati mal-kummerċ. [Fil-kuntest tal-FSEs, l-UE tipprovdi assistenza sostanzjali dwar il-kummerċ biex tgħin lill-pajjiżi shab fl-implimentazzjoni tal-Ftehimiet, tissaħħaħ il-kompetittività fl-esportazzjoni u tinbena infrastruttura ekonomika¹².](#)

Dan ir-rapport huwa kkomplementat minn dokument ta' hidma komprensiv tal-persunal bi skedi informattivi dettaljati għal kull ftehim individwali, inklużi statistika, deskrizzjonijiet ta' żviluppi kummerċjali ewlenin u rapporti dwar il-hidma tal-kumitati. B'dan ir-rapport u d-dokument ta' hidma tal-persunal li jakkumpanjah, il-Kummissjoni tissodisfa l-obbligi ta' rapportar tagħha dwar l-implimentazzjoni tal-mekkaniżmu kontra l-evażjoni għall-Korea t'Isfel, il-Georgia u l-Moldova u għall-mekkaniżmu ta' stabbilizzazzjoni għall-banana għall-Amerika Ċentrali u l-Kolombja, l-Ekwador u l-Perù.

¹¹ L-Albanija, il-Bożnija-Herzegovina, il-Kosovo, il-Montenegro, il-Maċedonja ta' Fuq u s-Serbja.

¹² [Aktor informazzjoni dwar il-ftehimiet individwali tinstab fid-Dokument ta' Hidma tal-Persunal li jakkumpanja.](#)

Statistika

L-istatistika tal-kummerċ¹³ użata f'dan ir-rapport u d-dokument ta' hidma tal-persunal meħmuż dwar kif evolwew il-flussi tal-kummerċ u tal-investiment huma bbażati fuq id-*data* tal-Eurostat disponibbli fit-30 ta' Marzu 2019, hliet fejn indikat mod iehor. Idd-*data* annwali l-aktar reċenti disponibbli għall-kummerċ fil-merkanzija hija tal-2018, u għas-servizzi u l-investiment hija tal-2017, hliet fejn indikat mod iehor.

L-istatistika dwar rati ta' utilizzazzjoni tal-preferenzi hija bbażata fuq *data* amministrattiva miġbura mill-pajjiż importatur. Ir-rata ta' utilizzazzjoni tal-preferenzi tirrifletti s-sehem tal-importazzjonijiet jew l-esportazzjonijiet li jidhlu taħt preferenzi kummerċjali bħala sehem mill-valur totali tal-importazzjonijiet jew l-esportazzjonijiet *eligibbli* għal preferenzi minn pajjiż sieheb, jigiġifieri l-importazzjonijiet jew l-esportazzjonijiet li fil-fatt daħlu taħt l-iskema ta' preferenza diviża bl-importazzjonijiet jew l-esportazzjonijiet *eligibbli* għall-użu tal-preferenzi. Importazzjonijiet *eligibbli* għal trattament preferenzjali jkunu jeżistu meta t-tariffa preferenzjali applikata tkun aktar baxxa mit-tariffa tan-“nazzjon l-aktar iffavorit” (MFN) li tkun qed tiġi applikata. Bħala konsegwenza, il-kummerċ mingħajr dazju MFN mhuwiex inkluż fil-kalkoli.

Ir-rata ta' utilizzazzjoni tal-preferenzi għall-importazzjonijiet fl-UE minn pajjiżi shab hija bbażata fuq iċ-ċifri tal-Eurostat. Il-Eurostat jgħaqqad it-tariffi u l-flussi tal-kummerċ biex jibni sett tad-*data* li minnu l-Kummissjoni tislet informazzjoni kemm dwar it-trattament li prodott ikun *eligibbli* għalih, kif ukoll dwar il-punt sa fejn jintuża dan it-trattament preferenzjali. Is-sett tad-*data* miksub huwa armonizzat u konsistenti¹⁴ u jippermetti li jsir paragon bejn il-pajjiżi shab u bejn is-sinjuri.

B'kuntrast ma' dan, biex jiġu kkalkulati r-rati ta' utilizzazzjoni tal-preferenzi fuq l-esportazzjonijiet mill-UE lejn pajjiżi shab il-Kummissjoni tuża *data* amministrattiva miġbura mill-pajjiż importatur ikkonċernat. Din l-istatistika mhix armonizzata. Għalhekk, it-tqabbil dirett bejn pajjiżi shab jew ma' importazzjonijiet tal-UE għandu jittqies bħala indikattiv. Rati ta' utilizzazzjoni tal-preferenzi fuq l-esportazzjonijiet mill-UE huma pprovduti biss f'dan ir-rapport fejn kienet disponibbli *data* affidabbli biżżejjed.

2. HARSA ĠENERALI LEJN IR-RIŻULTATI EWLENIN

2.1 Harsa ġenerali

Fl-2018, billi kien jirrifletti s-sitwazzjoni diffiċli fil-livell dinji, il-kummerċ fil-merkanzija¹⁵ żdied aktar bil-mod milli fl-2017: il-kummerċ tal-UE mal-bqija tad-dinja żdied b'5 % (tnaqqis minn 8 %) filwaqt li t-total tal-kummerċ tal-UE taħt ftehimiet preferenzjali żdied bi 3 % (tnaqqis minn 7 %). L-esportazzjonijiet tal-UE lejn shab kummerċjali preferenzjali żdiedu bi

¹³ L-istatistika ġenerali dwar il-flussi tal-kummerċ fil-merkanzija u s-servizzi u dwar l-investiment dirett barrani għal kull pajjiż sieheb tinstab fid-dokument ta' hidma tal-persunal li jakkumpanja.

¹⁴ Madankollu, għadu possibbli xi margni ta' żball peress li d-*data* ma tkoprix ċerti bidliet fl-istatus preferenzjali tal-importazzjonijiet, bħal talbiet għal preferenzi li jsiru mill-importaturi wara li l-prodotti jkunu ġew iddikjarati lid-dwana u ċ-ċaħdiet ta' preferenzi li jiġu deċiżi mid-dwana wara l-verifika ta' wara r-rilaxx tal-prodotti.

¹⁵ L-istatistika sussegwenti kollha tirreferi għall-kummerċ fil-merkanzija biss sakemm ma jkunx speċifikat mod iehor.

2 % fl-2018, xi ftit aktar bil-mod mill-esportazzjonijiet tal-UE lejn il-bqija tad-dinja, li żdiedu b'4 % matul l-istess perjodu. L-importazzjonijiet minn shab kummerċjali preferenzjali żdiedu b'4.6 %, meta mqabbla ma' 6.6 % għall-importazzjonijiet totali tal-UE.

Fl-2018, 33 % tal-esportazzjonijiet tal-UE u 29 % tal-importazzjonijiet tal-UE kienu koperti minn ftehimiet kummerċjali preferenzjali. Dawn il-ftehimiet komplew jipproduċu surplus kummerċjali sod ta' EUR 84.6 biljun, filwaqt li l-kummerċ tal-UE mal-bqija tad-dinja wera deficit kummerċjali żgħir ta' EUR 24.6 biljun għall-ewwel darba mill-2014 'l hawn.

Kif kien il-każ fl-2017, l-akbar sieheb kummerċjali preferenzjali tal-UE kien l-Iżvizzera, fejn marru 24 % tal-esportazzjonijiet preferenzjali tal-UE, segwit mit-Turkija (12 %) u min-Norveġja (8 %).

Fl-2018, jekk nagħtu harsa lejn l-esportazzjonijiet tal-UE taħt ftehimiet kummerċjali preferenzjali skont is-settur u l-kategorija, nosservaw li l-esportazzjonijiet mhux agrikoli żdiedu b'1.9 %. Fost dawn, il-makkinarju u t-tagħmir tat-trasport baqgħu l-ogħla setturi ta' esportazzjoni tal-UE b'valur (staġnat), segwiti minn sustanzi kimiċi, b'dawn tal-aħħar jirreġistraw zieda ta' 2.5 %. L-esportazzjonijiet mill-UE ta' prodotti agroalimentari żdiedu bi 2.2 %, is-setturi tal-esportazzjoni ewlenin kienu x-xorb, il-preparazzjonijiet tal-ikel u l-preparazzjonijiet taċ-ċereali.

Harsa lejn l-importazzjonijiet tal-UE skont ftehimiet kummerċjali preferenzjali turi li l-importazzjonijiet mhux agrikoli żdiedu b'5.2 %. Fost dawn, il-prodotti minerali u l-makkinarju u l-apparat kienu l-oġġetti ta' importazzjoni ewlenin. L-importazzjonijiet ta' prodotti agroalimentari naqsu b'0.5 %. L-oġġetti ta' importazzjoni ewlenin kienu l-prodotti veġetali.

Tul il-perjodu ta' rapportar, il-kumpaniji Ewropej għamlu użu tajjeb mill-ftehimiet kummerċjali tal-UE. L-utilizzazzjoni tal-preferenzi baqgħet b'saħħitha għall-esportazzjonijiet tal-UE lejn l-Iżvizzera, it-Turkija u żdiedet għall-Korea t'Isfel. L-utilizzazzjoni tal-preferenzi tjiebet ukoll għall-Kolombja, l-Ekwador, l-Eġittu u l-Ġordan. Fl-2018, ir-rata ta' utilizzazzjoni tal-preferenzi fuq l-esportazzjonijiet tal-UE lejn il-Kanada kienet ta' 37 %, jiġifieri zieda 'l fuq minn 30 % wara l-ewwel disa' xhur ta' applikazzjoni proviżorja. Ir-rati ġenerali ta' utilizzazzjoni tal-preferenzi għall-2018 għandhom jiżdiedu fil-futur, minhabba l-fatt li, skont is-CETA, tariffi preferenzjali jistgħu jintalbu retroattivament (għal perjodu ta' mhux aktar minn tliet snin). B'mod partikolari, ir-rata ta' utilizzazzjoni tista' tiżdied fil-futur billi titjeb l-utilizzazzjoni tal-preferenzi fuq l-esportazzjonijiet mill-UE ta' karożzi u spare parts li għalihom qiegħda tiddaħhal gradwalment it-tneħħija ta' tariffi; għal dan is-settur li jirrappreżenta 41 % tal-esportazzjonijiet eliġibbli tal-UE, ir-rata ta' utilizzazzjoni tal-preferenzi kienet biss 10 % fl-2018. Il-karożzi u l-ispare parts esklużi, ir-rata medja ta' utilizzazzjoni tal-preferenzi fuq l-esportazzjonijiet tal-UE lejn il-Kanada tkun ta' madwar 55 %.

Il-pajjiżi shab kummerċjali tal-UE baqgħu jagħmlu użu tajjeb mill-preferenzi fl-2018, b'rata medja ta' utilizzazzjoni ta' 87 %. L-informazzjoni dwar l-utilizzazzjoni tal-preferenzi fl-importazzjonijiet tal-UE tinstab fl-Anness 1; dik dwar l-utilizzazzjoni tal-preferenzi fl-esportazzjonijiet tal-UE tinstab fl-Anness 2.

Ir-rati ta' utilizzazzjoni tal-preferenzi huma mezz biex jiġi vvalutat sa liema punt il-preferenzi tariffarji ntuzaw matul il-perjodu ta' rapportar minn kumpaniji fuq iż-żewġ naħat (ara l-kaxxa f'pagna 6). Għalkemm ir-rati ta' utilizzazzjoni tal-preferenzi fuq l-esportazzjonijiet tal-UE għadhom insuffiċjenti għall-valutazzjoni tal-funzjonament tal-ftehimiet kummerċjali, dawn jipprovdu indikazzjoni approssimattiva tal-adozzjoni tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE minn esportaturi mill-UE u pajjiżi shab. Ta' min jinnota li bidliet fir-rati ta' utilizzazzjoni tal-

preferenzi jista' jkollhom diversi raġunijiet, bħal tnaqqis fil-margni ta' preferenzi jew bidliet fil-kundizzjonijiet tas-suq, parteċipanti godda, eċċ., li mhux kollha huma marbuta mal-implimentazzjoni tal-ftehim kummerċjali kkonċernat.

2.2 Il-progress miksub u l-kwistjonijiet ewlenin miftuħa

Agġornament dwar il-progress fuq miżuri sanitarji u fitosanitarji u indikazzjonijiet ġeografiċi¹⁶ jinsab fit-taqsim 8 ("Kummerċ agroalimentari"). Aktar informazzjoni dwar ostakoli għall-kummerċ tinstab fir-[Rapport dwar Ostakoli għall-Kummerċ u l-Investment](#)¹⁷ tal-Kummissjoni tal-2019.

Ostakoli tekniċi u amministrattivi għall-kummerċ

Fis-settur awtomobilistiku, tnehhew bosta ostakoli sinifikanti fl-2018, b'mod partikolari mill-Eġittu u l-Korea t'Isfel. Barra minn hekk, is-setturi tat-tessuti u tal-ġilda tal-UE issa għandhom aċċess aktar faċli għas-suq Eġizzjan wara li ġew rilassati r-regoli tat-tikkettar.

Madankollu, il-prodotti tal-UE għadhom jiffaċċjaw ostakoli għall-aċċess għal għadd ta' swieq f'pajjiżi shab bi ftehim kummerċjali mal-UE. Sors sinifikanti ta' tħassib jirrigwarda r-restrizzjonijiet imposti minn xi pajjiżi Mediterranji fuq l-importazzjonijiet tal-UE.

Barra minn hekk, ix-xorb alkoħoliku Ewropew, b'mod partikolari l-inbejjed, il-birer u l-ispiriti, għadhom soġġetti għal sensiela ta' diskriminazzjonijiet minn xi pajjiżi shab kummerċjali tal-UE, bħall-Kanada, il-Costa Rica, l-Ekwador u l-Perù. L-UE tkompli tiddjaloga ma' dawn is-shab bil-ħsieb li tiżgura li jitnehhew il-prattiki diskriminatorji.

Fl-2018, il-Kummissjoni rrapportat dwar il-projbizzjoni imposta mill-Ukrajna fuq l-esportazzjonijiet ta' injam mhux ipproċessat. F'Jannar 2019, fin-nuqqas ta' progress, l-UE talbet konsultazzjonijiet bilaterali mal-Ukrajna, li skattaw il-mekkaniżmu għas-soluzzjoni tat-tilwim previst fil-Ftehim ta' Assoċjazzjoni bejn l-UE u l-Ukrajna (ara wkoll it-taqsim 10, "Infurzar Legali").

Akkwist pubbliku

L-applikazzjoni proviżorja tal-ftehim mal-Kanada (CETA) tipprevedi ftuħ ulterjuri sinifikanti tas-suq tal-akkwist Kanadiż, inkluż fil-livelli provinċjali u lokali, li jirrappreżentaw sehem sinifikanti tas-suq tal-akkwist pubbliku fil-Kanada.

Jista' wkoll jiġi osservat xi progress fl-Ukrajna u xi whud mill-pajjiżi tal-Balkani tal-Punent, f'dak li jirrigwarda trasparenza akbar tas-sejhiet pubbliċi għall-offerti u l-allinjament mal-qafas legali u istituzzjonali tal-akkwist pubbliku tal-UE. Madankollu, se tkun meħtieġa aktar hidma f'dan il-qasam.

Il-kwistjonijiet ewlenin li qajmu l-pajjiżi shab kummerċjali tal-UE

¹⁶ L-indikazzjonijiet ġeografiċi jipproteġu l-ismijiet ta' prodotti speċifiċi sabiex jippromwovu l-karatteristiċi uniċi tagħhom marbuta mal-orijini ġeografika tagħhom. L-ismijiet tal-prodotti jistgħu jingħataw protezzjoni tal-"indikazzjoni ġeografika" jekk ikollhom rabta speċifika mal-post fejn isiru. Rikonoxxuti bħala proprjetà intellettuali, l-indikazzjonijiet ġeografiċi għandhom rwol dejjem aktar importanti fin-negozjati kummerċjali bejn l-UE u pajjiżi ohra.

¹⁷ COM(2019) 271 Final tas-17.6.2019.

Certi pajjiżi shab kummerċjali tal-UE qajmu wkoll kwistjonijiet relatati mal-implimentazzjoni min-naħa tal-UE. Dawn jinkludu b'mod partikolari d-deċiżjoni tal-UE li timponi miżuri ta' salvagwardja fuq l-importazzjonijiet tal-azzar adottata f'Lulju 2018, li l-UE kellha tiegħu biex tippoteġi lill-industrija tal-UE mill-effett kollaterali tat-tariffi tal-azzar tal-Istati Uniti¹⁸. Xi miżuri sanitarji u fitosanitarji tal-UE, b'mod partikolari l-politika dwar il-pestiċidi iżda wkoll ir-regolament li għadu kif ġie adottat dwar prodotti veterinarji, kienu wkoll soġġetti għal kritika minn uħud mill-pajjiżi shab kummerċjali tal-UE, minkejja l-fatt li dawn il-miżuri mhumiex diskriminatorji u tfasslu biex jiżguraw livell għoli ta' sikurezza alimentari fl-UE.

3. ĠENERAZZJONI ĠDIDA TA' FTEHIMIET TA' KUMMERĊ HIELES

3.1 Ftehim Kummerċjali bejn l-UE u l-Korea t'Isfel

Kif evolva l-kummerċ

Il-ftehim ilu fis-seħh minn Lulju 2011. Fl-2018, il-kummerċ globali tal-merkanzija bejn l-UE u l-Korea t'Isfel naqas b'1.5 % (tnaqqis ta' 1.2 % fl-importazzjonijiet tal-UE u tnaqqis ta' 2.2 % fl-esportazzjonijiet tal-UE), li huwa konformi mat-tkabbir ekonomiku aktar bil-mod fil-Korea t'Isfel fl-2018 u t-tnaqqis globali fil-kummerċ internazzjonali. It-tnaqqis żgħir fl-esportazzjonijiet tal-UE jidher li qed ikun ikkawżat minn tnaqqis ta' 7 % fl-esportazzjonijiet ta' makkinarju u apparat mekkaniku, li huma l-oġġetti ta' esportazzjoni ewlenin tal-UE lejn il-Korea t'Isfel. Fl-istess ħin, l-esportazzjonijiet f'din il-kategorija żdiedu b'31 % mill-2010 'l hawn. Għat-tagħmir tat-trasport, li huwa t-tieni l-akbar kategorija ta' esportazzjoni, l-esportazzjonijiet mill-UE naqsu kemxejn fl-2018, filwaqt li l-esportazzjonijiet mill-UE ta' karozzi tal-passiġġieri baqgħu jiżdiedu b'rata solida ta' aktar minn 9 %. It-tagħmir tat-trasport jibqa' s-settur bl-akbar tkabbir (+187 %) minn meta daħal fis-seħh il-ftehim.

Fl-2018, għat-tieni sena konsekuttiva, l-UE kellha defiċit kummerċjali tal-merkanzija ta' EUR 1.8 biljun. Fl-istess ħin, minkejja ambjent regolatorju diffiċli, il-kummerċ agroalimentari baqa' dinamiku u l-esportazzjonijiet tal-UE żdiedu bi kwazi 5 %, u dan wassal għal surplus kummerċjali tal-UE ta' aktar minn EUR 2.8 biljun, li fil-biċċa l-kbira tiegħu kien xprunat minn ikel u xorb.

Il-kummerċ fis-servizzi baqa' jespandi, bi 8.3 % fl-2017, b'bilanċ kummerċjali pożittiv ta' EUR 5.6 biljuni għall-UE. Mid-dhul fis-seħh tal-ftehim, il-kummerċ fis-servizzi kiber b'mod konsistenti fiż-żewġ direzzjonijiet. Il-flussi ta' investiment dirett barrani 'l ġewwa u 'l barra baqgħu pożittivi bejn iż-żewġ shab.

L-ewwel evalwazzjoni ta' hames snin

Il-Kummissjoni pprezentat l-ewwel [evalwazzjoni tagħha ta' hames snin](#) tal-ftehim f'Marzu 2019¹⁹. L-evalwazzjoni ssuġġeriet li l-ftehim kien ġeneralment effettiv biex jilhaq l-oġġettivi tiegħu ta' liberalizzazzjoni tal-kummerċ tal-prodotti, tas-servizzi u tal-investimenti. Il-kisbiet ekonomiċi tal-ftehim tqassmu b'mod simetrik bejn l-UE u l-Korea t'Isfel. Il-ftehim iġġenera tkabbir ta' EUR 4.4 biljun fil-Prodott Domestiku Gross (PDG) tal-UE matul l-ewwel hames snin tal-implimentazzjoni tiegħu. Huwa kkontribwixxa wkoll għall-protezzjoni tad-

¹⁸ Din il-kwistjoni hija diskussa fid-dettall fis-37 Rapport Annwali mill-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill dwar l-attivitajiet ta' anti-dumping, antisussidji u ta' salvagwardja u dwar l-użu ta' strumenti għad-difiża tal-kummerċ minn pajjiżi terzi fil-konfront tal-UE fl-2018. COM(2019) 158 final tas-27.3.2019.

¹⁹ SWD(2019) 103 final tas-7.3.2019

drittijiet tal-proprjetà intellettuali, b'mod partikolari l-infurzar u l-protezzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi tal-UE. Barra minn hekk, l-ispejjeż kummerċjali mhux tariffarji tnaqqsu, għalkemm hemm bżonn li jsir aktar xogħol fir-rigward tal-istandardizzazzjoni, l-evalwazzjoni tal-konformità, it-tikkettar, u miżuri sanitarji u fitosanitarji. L-evalwazzjoni sabet ukoll li l-ftehim irrizulta f'żieda aktar b'saħħitha fl-istokks ta' investiment dirett barrani. Wieħed mill-effetti mhux mistennija tal-ftehim li nstab fl-evalwazzjoni kien it-tnaqqis limitat izda notevoli tal-emissjonijiet globali tas-CO₂ minhabba d-devjazzjoni tat-traffiku kummerċjali²⁰.

Kwistjonijiet pendenti

Il-proċeduri ta' approvazzjoni sanitarja u fitosanitarja kumplessi u mhux trasparenti applikati mill-Korea t'Isfel għall-importazzjonijiet ta' prodotti agrikoli minn Stati Membri tal-UE għadhom preokkupanti. Pereżempju, l-approvazzjonijiet tal-importazzjonijiet taċ-ċanga minn xi Stati Membri tal-UE ilhom pendenti għal aktar minn għaxar snin.

Fil-qasam tal-proprjetà intellettuali, il-Korea t'Isfel għad trid tistabbilixxi sistema ta' remunerazzjoni effettiva għad-drittijiet ta' eżekuzzjoni ta' mużika protetta bid-drittijiet tal-awtur f'postijiet pubbliċi, bħall-karaoke. Hemm tħassib ukoll dwar żieda fis-sostenn għall-bini tal-bastimenti mill-Korea t'Isfel.

Kummerċ u żvilupp sostenibbli

Il-kwistjoni ewlenija pendenti tikkonċerna n-nuqqas ta' progress fir-riforma tal-impjegi u n-nuqqas ta' konformità mal-kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli fil-ftehim. Fl-2018, l-UE talbet konsultazzjonijiet skont il-[kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli tal-ftehim](#) (għal aktar dettall ara t-Taqsim 10.1, “Infurzar Legali”).

Hwejjeġ li jinhadmu fl-UE b'mod etiku li jinxtrow madwar id-dinja

ASKET – marka Żvediza tal-hwejjeġ tal-irġiel onlajn biss – bħal hafna kumpaniji moderni ohra hija familjari ma' dinja mingħajr fruntieri, billi tikkomunika mingħajr xkiel mal-klijenti madwar id-dinja. Il-ftehimiet kummerċjali jistgħu jgħinu biex jitneħħew l-ostakoli doganali, u b'hekk il-merkanzija tagħhom tkun tista' tiċċirkola b'mod hieles kemm jista' jkun.

“Hekk kif qed nikbru bħala kumpanija, dejjem qed inħarsu 'l barra mis-suq Ewropew. Madankollu, it-tariffi fuq il-hwejjeġ jagħmluha aktar diffiċli u aktar għalja għall-klijenti tagħna. Bil-ftuh ta' swieq barranin bħall-Kanada, il-Korea t'Isfel u l-Ġappun, il-ftehimiet kummerċjali jagħmlu l-prodotti tagħna aktar kompetittivi hemmhekk.”

August Bard Bringeus,
Ko-Fundatur

3.2 Ftehim Kummerċjali tal-UE mal-Kolombja, l-Ekwador u l-Perù

Kif evolva l-kummerċ

Bejn l-2017 u l-2018, il-kummerċ globali tal-merkanzija naqas bi 2.4 % bejn l-UE u t-tliet pajjiżi Andini shab kummerċjali tagħha. L-esportazzjonijiet tal-UE u l-importazzjonijiet tal-UE naqsu b'1 % (EUR 140 miljun) u 3 % (b'EUR 500 miljun), rispettivament. Dan ir-risultat

²⁰ Ara t-Taqsim 9 tar-Rapport Finali ta' Evalwazzjoni – IFO Institute and Civic Consulting (Mejju 2018).
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/march/tradoc_157716.pdf

kien dovut l-aktar għal tnaqqis fl-esportazzjonijiet tal-Kolombja lejn l-UE b'9 %, wara tnaqqis fil-prezzijiet internazzjonali għall-kafè, prodott ewlieni ta' esportazzjoni għall-Kolombja.

Meta wiehed ihares lejn il-flussi tal-kummerċ skont is-settur, il-makkinarju, is-sustanzi kimiċi u t-tagħmir tat-trasport xorta waħda kienu jammontaw għal aktar minn 50 % tal-esportazzjonijiet tal-UE. Il-prodotti agrikoli (b'mod partikolari l-frott tropikali bħall-banana), il-minerali u l-metalli mhux maħduma kienu jirrappreżentaw kważi 50 % tal-importazzjonijiet fl-UE mit-tliet pajjiżi. Fl-2018, l-importazzjonijiet tal-UE ta' minerali naqsu l-aktar (b'EUR 700 miljun), kif għamlu wkoll l-esportazzjonijiet mill-UE ta' makkinarju (bi EUR 350 miljun).

B'kuntrast ma' dan, l-esportazzjonijiet agroalimentari tal-UE żdiedu bi 8,5 % fl-2018. Madankollu, dawn għadhom baxxi meta mqabbla mal-importazzjonijiet agroalimentari.

Id-defiċit kummerċjali tal-UE ta' madwar EUR 2 biljun ilu jonqos mill-2016. L-UE għandha surplus kummerċjali mal-Kolombja.

Progress u kwistjonijiet pendenti

Sar progress, fost oqsma oħra, fir-rigward tal-aċċess għas-suq għal xi prodotti agrikoli tal-UE, b'mod partikolari prodotti tal-ħalib fil-każ tal-Perù u ċerti prodotti bbażati fuq l-annimali fil-każ tal-Kolombja. Fl-istess hin, għad iridu jiġu indirizzati għadd ta' kwistjonijiet pendenti. Dawn jinkludu:

- **Il-Kolombja:** in-nuqqas *de facto* ta' trattament nazzjonali fl-akkwist pubbliku fil-livell subnazzjonali, il-miżuri antidumping li ttiehdu fl-2018 kontra l-patata ffrizata, ir-restrizzjonijiet fuq l-importazzjoni ta' trakkijiet, xi miżuri diskriminatorji li għad fadal dwar ix-xorb alkoħoliku (birer u spirti), l-użurpazzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi tal-UE u n-nuqqas ta' rikonossiment tar-reġjonalizzazzjoni għall-mard tal-annimali.
- **L-Ekwador:** id-diskriminazzjoni fiskali fuq ix-xorb alkoħoliku importat kif ukoll is-sistema ineffiċjenti u restrittiva tal-kummerċ tal-liċenzjar għall-importazzjoni u l-ġestjoni tal-kwoti tariffarji mogħtija lill-UE.
- **Il-Perù:** miżuri diskriminatorji persistenti li jaffettwaw il-kummerċ tax-xorb alkoħoliku, ix-xogħol li jinsab għaddej biex tiġi indirizzata l-użurpazzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi tal-UE, l-ostakoli tekniċi li jaffettwaw l-importazzjoni ta' prodotti farmaċewtiċi u ta' tagħmir mediku.

Fl-aħħar nett, it-tliet pajjiżi Andini kollha għadhom iżommu projbizzjoni fuq l-importazzjoni tal-baqar u taċ-ċanga mill-UE għal raġunijiet ta' thassib dwar il-BSE²¹.

Min-naħa tagħhom, il-Kolombja, l-Ekwador u l-Perù ressqu t-thassib tagħhom fir-rigward tal-miżuri tal-UE li jiffissaw il-livell massimu ta' kadmju fil-prodotti tal-kawkaw u l-livelli massimi ta' residwi fil-pestiċidi, li, skont il-pajjiżi shab kummerċjali tagħna, jistgħu jaffettwaw l-esportazzjonijiet tagħhom ta' prodotti agrikoli.

Kummerċ u żvilupp sostenibbli

Minkejja l-isfidi eżistenti fit-tliet pajjiżi kollha (rigward is-suq tax-xogħol informali, id-drittijiet għal-libertà ta' assoċjazzjoni, l-ispezzjoni tax-xogħol u l-ħarsien tal-ambjent), fl-2018, it-tliet shab Andini għamlu progress fl-implimentazzjoni tal-kapitoli dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli. Il-momentum pożittiv irrifletta l-isforzi aktar assertivi u ffukati mill-UE, ibbażati fuq shubija aktar mill-qrib mal-Istati Membri tal-UE u l-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (ILO) u fuq l-involvement akbar tas-soċjetà ċivili, skont il-[pjan ta'](#)

²¹ Enċefalopatija spongiiformi bovina, magħrufa fil-lingwaġġ ta' kuljum bħala “genn il-baqar”.

azzjoni ta' 15-il punt²². L-impenn tal-UE kien partikolarment intensiv mal-Perù u ż-żewġ partijiet qablu dwar triq 'il quddiem, formalizzata fil-minuti tal-laqgħa tas-sottokomitat dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli. Dan għandu jwitti t-triq għal impetus imġedded dwar l-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli mal-Perù. Sar ukoll progress tajjeb fir-rigward tal-involvement tas-soċjetà ċivili, inkluż permezz ta' mekkaniżmi konsultattivi ddedikati kemm fil-Kolombja kif ukoll fl-Ekwador.

3.3 Ftehim ta' Assoċjazzjoni tal-UE mal-Amerika Ċentrali

Kif evolva l-kummerċ

Is-sena 2018 kienet is-sitt sena ta' implimentazzjoni tal-pilastru kummerċjali tal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni bejn l-UE u sitt pajjiżi tal-Amerika Ċentrali (il-Costa Rica, El Salvador, il-Gwatemala, il-Honduras, in-Nikaragwa u l-Panama).

Il-kummerċ bejn iż-żewġ blokki żviluppa tajjeb, u żdied minn madwar EUR 11.4 biljun fl-2014 għal EUR 12-il biljun fl-2018. Fl-2018, il-pajjiżi shab tal-Amerika Ċentrali kellhom surplus kummerċjali globali żgħir ta' madwar EUR 100 miljun. Fir-reġjun, il-Panama għadha l-pajjiż sieheb kummerċjali ewlieni għall-UE, segwit mill-Costa Rica.

L-esportazzjonijiet tal-Amerika Ċentrali baqgħu fil-biċċa l-kbira tagħhom xprunati minn prodotti agroalimentari (li jirrappreżentaw żewġ terzi tal-esportazzjonijiet tagħhom lejn l-UE), l-aktar il-frott, li fl-2018 irreġistra żieda ta' 3.6 % sena wara sena (jiġifieri EUR 1.9 biljun, li minnhom EUR 1.2 biljun huma banana). Il-banana għadha l-komodità ewlenija esportata lejn l-UE mis-shab tal-Amerika Ċentrali u dawn l-esportazzjonijiet huma soġġetti għal mekkaniżmu ta' stabbilizzazzjoni sa tmiem l-2019. Fl-2018, l-esportazzjonijiet tal-Gwatemala u tan-Nikaragwa lejn l-UE qabżu l-livelli ta' attivazzjoni, iżda s-sehem tagħhom fl-importazzjonijiet totali tal-UE baqa' taħt is-6 %. L-impatt ta' dawn l-importazzjonijiet fuq is-suq tal-banana tal-UE tqies neglīgibbli u ma ttiehdet l-ebda azzjoni taħt il-mekkanizmu ta' stabbilizzazzjoni.

Fl-2018, l-esportazzjonijiet tal-UE żdiedu bi 11 % meta mqabbla mal-2017. Dawn kienu ddominati minn prodotti mhux agrikoli. Is-surplus kummerċjali tal-UE f'din il-kategorija kien ta' madwar EUR 7.4 biljun.

Fl-2017, il-kummerċ fis-servizzi baqa' b'saħħtu u kien jammonta għal madwar 40 % tal-kummerċ totali bejn l-UE u l-Amerika Ċentrali, bħal fis-snin ta' qabel. Bis-saħħa tal-Ftehim, il-kumpaniji tal-UE jgawdu minn aċċess imtejjeb għas-suq tas-servizzi u l-investiment u l-akkwist pubbliku tal-gvern. L-UE qed tkompli bil-kooperazzjoni mill-qrib tagħha mal-pajjiżi shab tal-Amerika Ċentrali biex tiżgura li l-impenji kollha, inklużi dawk relatati mat-trasparenza tal-proċedimenti, jiġu rrispettati.

Kummerċ u żvilupp sostenibbli

L-implimentazzjoni tal-kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli giet segwita f'konformità mal-pjan ta' azzjoni ta' 15-il punt ta' Frar 2018. Fost affarijiet ohra, l-azzjonijiet kienu jinkludu, l-impenn mal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (ILO) u l-gvernijiet shab fir-rigward tas-sitwazzjoni tax-xogħol f'xi pajjiżi tal-Amerika Ċentrali, b'mod

²² Il-pjan ta' azzjoni huwa pian direzzjonali li jirriżulta minn dibattitu ta' tmien xhur mal-Parlament Ewropew, l-Istati Membri u s-soċjetà ċivili għal infurzar aktar assertiv tal-impenji tal-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli skont il-ftehimiet kummerċjali bilaterali. It-Taqsima 7 tipprovdi aktar dettalji dwar l-implimentazzjoni ta' dispożizzjonijiet dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli fi ftehimiet kummerċjali bilaterali.

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/february/tradoc_156618.pdf

partikolari l-Gwatemala, kif ukoll azzjonijiet dwar kondotta kummerċjali responsabbli, inkluża sessjoni ta' hidma mal-ILO u l-Organizzazzjoni għall-Kooperazzjoni u l-Iżvilupp Ekonomiċi (OECD) fil-Gwatemala. Barra minn hekk, ingħata appoġġ lill-Costa Rica fl-iżvilupp tal-pjan ta' kondotta kummerċjali responsabbli nazzjonali tagħha u tnieda programm ta' kondotta kummerċjali responsabbli li jinvolvi lill-Costa Rica u l-Panama.

3.4 Il-Ftehim Ekonomiku u Kummerċjali Komprensiv (CETA) bejn l-UE u l-Kanada

Is-sena 2018 kienet l-ewwel sena kalendarja shiha tal-implimentazzjoni tas-CETA. L-istrumenti ta' ġestjoni kollha, bħar-regoli ta' proċeduri għall-kumitati varji, ġew stabbiliti u kważi l-kumitati kollha ltaqgħu għall-ewwel darba²³. Il-politika l-għdida ta' trasparenza tal-UE giet implimentata kompletament: l-aġendi kif ukoll ir-rapporti kongunti ta' kumitati u gruppi ta' hidma miftiehma mal-Kanada huma disponibbli fuq is-sit [web tal-Kummissjoni](#)²⁴. Il-laqgħat tal-Kumitat ikkontribwixxew biex jitjeb il-fehim reċiproku tal-perspettivi tal-partijiet, li huwa importanti għall-implimentazzjoni tal-ftehim.

Kif evolva l-kummerċ

Il-kummerċ bilaterali totali lahaq EUR 72 biljun fl-2018, li jikkorrispondi għal żieda ta' 4.5 % meta mqabbel mal-2017. Is-sustanzi kimiċi rreġistraw l-ogħla tkabbir fl-esportazzjoni tal-UE b'EUR 1.5 biljun (żieda ta' 23 %), segwit mis-settur tal-makkinarju u tal-apparat b'EUR 850 miljun (żieda ta' 10 %). L-esportazzjonijiet agroalimentari żdiedu wkoll, b'4 %, u jammontaw għal 9 % tal-esportazzjonijiet tal-UE lejn il-Kanada. Is-surplus kummerċjali tal-UE żdied għal aktar minn EUR 10 biljun fl-2018 (minn EUR 6 biljun fl-2017).

Fl-2018, l-esportazzjonijiet tal-Kanada lejn l-UE rreġistraw tnaqqis żgħir, b'1.7 % (EUR 521 miljun) meta mqabbla mal-2017, l-aktar minhabba tnaqqis fl-esportazzjonijiet taż-żrieragħ taż-żejt (bi EUR 300 miljun). Madankollu, meta mqabbla mal-medja tal-2015-2017, l-esportazzjonijiet Kanadiżi lejn l-UE żdiedu b'5 %.

Il-progress li sar fl-ewwel sena ta' implimentazzjoni

Fl-ewwel laqgħa tiegħu f'Settembru 2018, il-Kumitat Kongunt kellu skambju formali ta' fehmiet dwar l-implimentazzjoni tas-CETA. Il-laqgħa pprovdiet ukoll opportunità sabiex jiġi evalwat il-progress fil-kuntest tar-rieżami bikri tal-kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli, wara l-ftehim ta' Ottubru 2016 dwar l-Istrument Interpretattiv Kongunt²⁵. Il-Kumitat adotta tliet Rakkomandazzjonijiet importanti dwar:

- (i) il-kummerċ, l-azzjoni klimatika u l-Ftehim ta' Pariġi²⁶
- (ii) il-kummerċ u l-ġeneri²⁷
- (iii) l-intrapriżi żgħar u medji²⁸.

²³ Huwa biss il-Kumitat dwar ir-Rikonoxximent Reċiproku tal-Kwalifiki Professionali li ma ltaqax fl-2018. L-ewwel laqgħa ta' dan il-Kumitat saret f'April 2019.

²⁴ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1811>

²⁵ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/PDF/?uri=CELEX:22017X0114\(01\)&from=MT](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/PDF/?uri=CELEX:22017X0114(01)&from=MT)

²⁶ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/september/tradoc_157415.pdf

²⁷ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/september/tradoc_157419.pdf

²⁸ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/september/tradoc_157417.pdf

Dawn ir-rakkomandazzjonijiet wittew it-triq għal kooperazzjoni mtejbja skont is-CETA dwar dawn il-kwistjonijiet ewlenin. Il-Kumitat Kongunt għamel rieżami wkoll tax-xogħol li wettqu d-diversi kumitati speċjalizzati, inklużi kwistjonijiet li jirrikjedu aktar attenzjoni, bħal pereżempju, għall-UE, il-ġestjoni tal-kwoti tar-rati tariffarji tal-ġobon, l-aċċess għas-suq Kanadiż tal-inbid u l-ispirti, u l-implimentazzjoni u l-infurzar tad-dispożizzjonijiet CETA dwar l-indikazzjonijiet ġeografiċi.

Fil-kuntest tal-Forum ta' Kooperazzjoni Regolatorja, il-Kanada u l-UE adottaw pjan ta' hidma, li jinkludi attivitajiet ta' kooperazzjoni dwar ic-ċibersigurtà, il-benessri tal-annimali, il-kożmetiċi u l-farmaċewtiċi, kif ukoll is-sikurezza tal-prodotti tal-konsumatur. Barra minn hekk, fil-kumitat dwar il-miżuri sanitarji u fitosanitarji, il-Kanada u l-UE qablu li jsaħħu l-kooperazzjoni fil-ġlieda kontra r-reżistenza għall-antimikrobiċi.

L-emenda tal-Att dwar it-Trade Marks tal-Kanada biex jipproteġi l-indikazzjonijiet ġeografiċi tal-prodotti tal-ikel, li ġiet introdotta bħala riżultat tas-CETA, stabbiliet proċedura għall-applikazzjoni diretta tiegħu mid-detenturi tad-drittijiet tal-UE għall-protezzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi. Is-sistema l-ġdida tat l-ewwel riżultat tagħha fl-2018 bil-harsien tal-isem "Prosciutto di Carpegna". Il-produtturi Ewropej li huma interessati jesportaw lejn il-Kanada issa għandhom aċċess għal mekkaniżmu effettiv u faċli biex jipproteġu l-indikazzjonijiet ġeografiċi tagħhom. Il-Kummissjoni pproduċiet [gwida Prattika dwar in-negożju għall-indikazzjonijiet ġeografiċi fil-Kanada](#)²⁹ biex tgħin hom f'dan.

Fl-aħħar nett, kompliet il-hidma dwar il-holqien tas-Sistema ta' Qorti tal-Investment stabbilita fis-CETA, għalkemm id-dispożizzjonijiet relatati mas-sistema għadhom ma japplikawx sakemm issir ratifika mill-Istati Membri kollha tal-UE. Fl-[Opinjoni 1/17](#)³⁰ tagħha mogħtija fit-30 ta' April 2019, il-Qorti tal-Ġustizzja tal-UE kkonfermat il-kompatibbiltà tad-dispożizzjonijiet tas-CETA dwar is-Sistema ta' Qorti tal-Investment mad-dritt tal-UE.

Kummerċ u żvilupp sostenibbli

Fl-ewwel sena tal-implimentazzjoni, iż-żewġ naħat intensifikaw l-isforzi biex jimplimentaw id-dispożizzjonijiet dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli. Minbarra t-tnejn tat-tliet rakkomandazzjonijiet imsemmija hawn fuq (dwar il-kummerċ u l-klima, il-kummerċ u l-ġeneri u l-intrapriżi żgħar u medji), l-UE u l-Kanada wettqu l-ewwel passi tagħhom biex jimplimentawhom. Dawn kienu jinkludu l-pjan ta' hidma kongunt bejn l-UE u l-Kanada dwar il-kummerċ u l-ġeneri u konferenza "CETA: Taking Action for Trade and Climate" (CETA: Nieħdu Azzjoni għall-Kummerċ u l-Klima) li saret fl-24 ta' Jannar 2019. Il-konferenza esplorat flimkien mal-partijiet ikkonċernati, inklużi kumpaniji b'teknoloġija ekoloġika, kif jiġi jigi influwenzat bl-aħjar mod il-qafas istituzzjonali u legali tas-CETA biex jingħata appoġġ lill-implimentazzjoni tal-Ftehim ta' Pariġi. Il-Kanada u l-UE komplew jimpenjaw ruhhom dwar prijoritajiet kongunti għall-kooperazzjoni maqbula matul l-ewwel kumitat tal-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli u ffaċilitaw it-twaqqif tal-istrutturi tas-soċjetà ċivili fuq kull naħa biex jimmonitorjaw l-implimentazzjoni.

²⁹ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/april/tradoc_157873.pdf

³⁰ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/PDF/?uri=CELEX:62017CV0001\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/PDF/?uri=CELEX:62017CV0001(02))

Kwistjonijiet pendenti

L-ewwel sena shiha ta' implimentazzjoni kienet ta' suċċess għaż-żewġ partijiet u ma gie osservat l-ebda impatt negattiv. Madankollu, għad hemm bżonn li jiġu indirizzati diversi kwistjonijiet pendenti.

Wahda minn dawn il-kwistjonijiet hija s-sistema amministrattiva mwaqqfa mill-Kanada għall-ġestjoni tal-kwoti tal-ġobon. Għalkemm ir-rati ta' utilizzazzjoni tal-kwoti tal-ġobon fl-2018 kienu eċċellenti b'99.1 % u 71.1 % għall-ġobon primjum u l-ġobon industrijali, rispettivament, l-UE għadha mhassba dwar kif il-kwoti qed jiġu utilizzati peress li dan għandu impatt sinifikanti fuq il-valur tal-kwoti għall-esportaturi tal-UE. L-użu tal-kwota ntemm, b'żidiet sinifikanti fl-importazzjonijiet fil-Kanada matul l-aħħar xahrejn tal-2018. Il-Kummissjoni tqis li l-allokazzjoni ta' 50 % tal-kwota tal-ġobon ta' valur għoli lill-produtturi tal-ġobon Kanadiżi għandha effett ta' distorsjoni sinifikanti fuq l-użu u l-valur tal-kwota u mhijiex kompatibbli mad-dispożizzjonijiet CETA. Skont is-CETA, il-kwoti għandhom jiġu allokati lil "dawġ il-persuni li x'aktarx jużaw [il-kwoti]"³¹. F'April 2019, l-UE talbet li jsir rieżami ta' nofs it-terminu tas-sistema tal-amministrazzjoni tal-kwota tal-ġobon CETA.

Thassib ewlieni ieħor minn perspettiva tal-UE huwa l-eżistenza ta' Prattiki diskriminatorji li jaffettwaw il-kummerċ fl-inbejjed u fl-ispirti tal-UE. L-UE tqis li għadd ta' Prattiki Kanadiżi applikati fil-livelli federali u provinċjali mhumix kompatibbli mal-impenji tal-Kanada skont is-CETA.

Min-naha tagħha, il-Kanada qajmet thassib dwar l-implimentazzjoni mill-UE tal-Protokoll CETA dwar l-aċċettazzjoni reċiproka tar-riżultati tal-valutazzjonijiet tal-konformità u l-ġestjoni amministrattiva tal-UE tal-kwoti tariffarji. Il-Kanada esprimiet ukoll thassib li l-kapaċità tagħha li tibbenefika mis-CETA tkun affettwata mir-rekwiziti tat-tikkettar tal-pajjiż ta' oriġini fil-livell nazzjonali u tal-UE, u minn xi standards sanitarji u fitosanitarji tal-UE.

Porcelanosa (Spanja) Ċeramika TransAtlantika

Porcelanosa hija kumpanija taċ-ċeramika li tbigh madum ta' kwalità għolja għall-kċejjen u l-kmamar tal-banju u tibbenefika minn opportunitajiet kummerċjali mtejbja fil-Kanada.

Porcelanosa bbenefikat minn kundizzjonijiet ta' esportazzjoni aktar faċli, li jwasslu għal ftuh sostanzjali tas-suq Kanadiż, inkluż is-suq tal-akkwist pubbliku Kanadiż kbir fil-livelli federali u statali.

"Għandna tamiet kbar għas-suq Kanadiż. .Pereżempju, dan l-aħħar ftahna stabiliment ġdid f'wahda miż-żoni kummerċjali l-aktar esklussivi f'Toronto. Is-CETA ppermettilna ntejbu l-prezzijiet tagħna u nsiru aktar kompetittivi. Dan naqqas ukoll l-ammont ta' xogħol amministrattiv għall-esportazzjonijiet tal-UE lejn il-Kanada. Għall-operazzjonijiet ta' Porcelanosa fil-Kanada l-ftehim huwa definittivament favorevoli għafna."

Silvestre Segarra Soriano,

Maniġer tal-Esportazzjoni f'Porcelanosa Group

Stella Milano 1952 – ġojjellerija Taljana li tirrakkonta storja

Stella Milano 1952 għandha tradizzjoni ta' produzzjoni tal-ġojjellerija. Fl-1952, fid-dell tad-Duomo ta' Milan, erba' ahwa waqqfu l-kumpanija li tipproduċi u tbiegh il-ġojjellerija.

³¹ L-Anness 2B tas-CETA

Qabel CETA, il-Kanada kienet timponi tariffi fuq l-importazzjonijiet sa 8,5 % fuq il-ġojjellerija. Bit-tnaqqis fit-tariffi tas-CETA, Stella Milano rat l-esportazzjonijiet tagħha lejn il-Kanada jizdiedu bi 30 %.

“Is-CETA għenitna nespandu l-bejgħ tagħna lejn il-Kanada bi kważi terz. Billi qed jikkuntattjawna aktar u aktar importaturi fil-Kanada, qed nistennew bil-herqa saħansitra aktar tkabbir.”

Dimitri Stella,

CEO ta' Stella Milano 1952

4. ŻONI TA' KUMMERĊ HIELES APPROFONDITI U KOMPRESIVI (DCFTAs)

4.1 Il-Georgia

Id-DCFTA mal-Georgia ilha fis-seħħ minn Settembru 2014 u l-implimentazzjoni tagħha tinsab fit-triq it-tajba. B'mod ġenerali, il-kummerċ bilaterali fil-merkanzija kiber bi 3 % fl-2018 izda l-esportazzjonijiet tal-Georgia naqsu b'1.6 %, u dan wassal għal zieda żgħira fil-kummerċ tal-UE mal-Georgia.

Il-Georgia għamlet progress fl-implimentazzjoni tal-istrategija sanitarja u fitosanitarja tagħha fl-2017. Madankollu, għadu mhux awtorizzat li wiehed jesporta laħam u prodotti tal-ħalib lejn l-UE u l-kumpaniji tal-Georgia għad għandhom diffikultajiet biex jikkonformaw mal-istandards ta' sikurezza tal-UE għal prodotti bħall-ġellewż. L-UE tkompli tappoġġja lill-Georgia fit-titjib tas-sistema sanitarja u fitosanitarja tagħha.

Fir-rigward tal-akkwist pubbliku, il-Georgia għad trid tistabbilixxi korp indipendenti għall-analiżi tal-akkwist pubbliku u l-pajjiż jehtieg ukoll li jkompli jallinja l-leġislazzjoni tiegħu dwar l-akkwist pubbliku ma' dik tal-UE.

Il-programm ta' appoġġ 2018-2019 għall-intrapriżi żgħar u medji għadu qed jiġi implimentat. Dan huwa kkomplementat minn proġett dwar is-sorveljanza tas-suq³² biex il-Georgia tigi appoġġjata fl-allinjament tal-qafas regolatorju tagħha mal-leġislazzjoni tal-UE. L-UE se tkompli wkoll tappoġġja lill-Aġenzija tal-Kompetizzjoni tal-Georgia.

Fl-aħħar nett, fl-2018 il-Georgia adottat pjan ta' ħidma dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli għall-perjodu 2018-2020, li jkopri l-elementi ewlenin meħtieġa għall-implimentazzjoni tal-kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli (inkluzi l-ispezzjoni tax-xogħol u d-djalogu soċjali, it-traffikar tal-annimali selvaġġi, il-ġestjoni sostenibbli tal-foresti, il-ġlieda kontra l-kummerċ fi prodotti ta' qtugħ illegali tas-siġar għall-injam u l-implimentazzjoni effettiva tal-impenji relatati mal-azzjoni klimatika).

4.2 Il-Moldova

Id-DCFTA ilha applikata minn Settembru 2014. Minn din id-data 'l hawn, il-kummerċ żdied kontinwament. Fl-2018, il-kummerċ globali żdied b'14 % u l-bilanċ kummerċjali baqa' pożittiv għall-UE.

Fl-2018, kompla jsir xogħol fuq l-approssimazzjoni legali, bi progress li sar fir-rigward ta' mizuri sanitarji u fitosanitarji, is-settur tal-enerġija, l-akkwist pubbliku u l-leġislazzjoni teknika. Il-Moldova qed tipprepara wkoll Kodiċi Doganali ġdid. Il-Moldova għad trid tibdel

³² EUR 1.5 miljun għall-perjodu minn Jannar 2018 sa Diċembru 2018.

il-leġislazzjoni nazzjonali tagħha sabiex tissodisfa l-obbligu tagħha fir-rigward tar-regoli dwar l-għajnuna mill-Istat. L-UE għandha l-ħsieb li tistabbilixxi proġett ġdid biex tappoġġja l-funzjonament tal-mekkanizmi ta' konsultazzjoni tas-soċjetà ċivili stabbiliti taħt il-kapitoli dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli tal-ftehimiet kummerċjali tagħha li jkunu ta' benefiċċju kemm għall-Gruppi Konsultattivi Domestiċi tal-UE kif ukoll tal-Moldova.

4.3 L-Ukrajna

Il-kummerċ bejn l-Ukrajna u l-UE ilu jikber minn meta ġie applikat il-ftehim proviżorju fl-2016. Fl-2018, il-kummerċ bilaterali laħaq EUR 40 biljun, zieda ta' 9 % meta mqabbel mal-2017. Fl-2018, l-UE rċeviet 42 % tal-esportazzjonijiet dinjija tal-Ukrajna. L-UE żammet surplus kummerċjali ta' EUR 4 biljun.

L-Ukrajna għamlet progress f'għadd ta' setturi. L-UE tilqa' b'mod partikolari l-abbozz ta' liġi l-ġdid dwar l-akkwist pubbliku, li l-gvern tal-Ukrajna biħsiebu jippreżenta lill-Parlament fl-2019. L-Ukrajna qed tagħmel progress ukoll sabiex tallinja l-qafas u l-istandards regolatorji tagħha mad-dritt tal-UE filwaqt li l-approssimazzjoni għadha għaddejja fir-rigward ta' miżuri sanitarji u fitosanitarji, il-koperazzjoni doganali u l-faċilitazzjoni tal-kummerċ. Madankollu, l-Ukrajna teħtieġ li ttejjeb l-infurzar tagħha tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali u l-pajjiż jeħtieġ jistabbilixxi leġislazzjoni li tissodisfa l-istandards internazzjonali. Barra minn hekk, jeħtieġ li l-Ukrajna ttejjeb l-allinjament tal-leġislazzjoni tagħha mar-regoli tal-UE dwar l-għajnuna mill-Istat.

Il-Kummissjoni wieġbet għaž-zieda rapida fl-importazzjonijiet ta' qatgħat mhux standard ta' tjur mill-Ukrajna, li bdiet fl-2016. Sabiex jiġi eliminat ir-riskju ta' importazzjonijiet bla limitu, il-Kummissjoni, wara awtorizzazzjoni mill-Kunsill, innegozjat mal-Ukrajna emenda għall-Ftehim ta' Assoċjazzjoni, li tillimita dawn l-importazzjonijiet u terġa' ddaħħal id-dazju tan-nazzjon l-aktar iffavorit għall-importazzjonijiet li jaqbzu l-limiti. Qed isir progress biex din l-emenda tiġi ffinalizzata b'mod formali.

L-UE qed tkompli timmonitorja u tqajjem mal-Ukrajna għadd ta' ostakoli ohra għall-kummerċ, bhal-liġi l-ġdida dwar it-taxxa fuq il-valur miżjud li ġiet ippromulgata mill-Ukrajna fl-2018, li ċċaħhad ir-rifużjoni tat-taxxa fuq il-valur miżjud fuq l-esportazzjonijiet tal-lift u tal-fażola tas-sojja.

Minhabba n-nuqqas ta' progress fil-projbizzjoni tal-esportazzjoni tal-injam, l-UE nediet talba għal konsultazzjonijiet bilaterali dwar is-soluzzjoni tat-tilwim skont il-Ftehim ta' Assoċjazzjoni (ara t-taqsima 10 dwar "Infurzar Legali").

Fil-hin għat-tieni laqgħa tas-sottokomitat dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli bejn l-UE u l-Ukrajna fit-13 ta' Novembru 2018, li kienet segwita minn Forum tas-Soċjetà Ċivili miftuħ fl-14 ta' Novembru 2018, il-Grupp Konsultattiv tal-Ukrajna twaqqaf biex jibda d-diskussjonijiet u l-hidma konkreta mal-Grupp Konsultattiv tal-UE.

F'konformità mal-pjan ta' azzjoni ta' 15-il punt ta' Frar 2018 dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli, b'mod partikolari t-tema tiegħu ta' "prijoritajiet tal-pajjiżi", id-diskussjonijiet fis-sottokomitat tal-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli ffukaw fuq l-oqsma ewlenin tal-hidma ta' implimentazzjoni tal-kummerċ u tal-iżvilupp sostenibbli bejn l-UE u l-Ukrajna, inklużi kwistjonijiet kummerċjali u tax-xogħol (spezzjoni tax-xogħol, immodernizzar tar-relazzjonijiet tax-xogħol, djalogu soċjali) kif ukoll kwistjonijiet kummerċjali u ambjentali (ġestjoni sostenibbli tal-foresti u l-produzzjoni, il-bejgħ, l-ipproċessar u l-kummerċ relatati

mal-injam). Wara l-laqgħa tas-sottokumitat, l-UE u l-Ukrajna ppubblikaw [konklużjonijiet operattivi](#), kif ukoll [dikjarazzjoni kongunta](#) lis-soċjetà ċivili³³.

5. FTEHIMIET TA' KUMMERĊ HIELES TAL-EWWEL ĠENERAZZJONI

5.1 L-Iżvizzera

Fl-2018, l-Iżvizzera, it-tielet l-akbar pajjiż sieheb kummerċjali tal-UE b'mod ġenerali (li jkopri 7 % tal-kummerċ tal-UE fil-merkanzija ma' pajjiżi mhux tal-UE), baqa' l-akbar pajjiż sieheb kummerċjali tal-UE skont ftehimiet kummerċjali preferenzjali. Fl-2018, l-UE rreġistrat surplus kummerċjali qawwi mal-Iżvizzera ta' madwar EUR 48 biljun.

L-Iżvizzera hi t-tieni l-aktar pajjiż sieheb kummerċjali importanti tal-UE għas-servizzi. Il-valur tas-servizzi pprovduti mill-UE fl-Iżvizzera ilu jiżdied b'mod kostanti matul dawn l-aħħar hames snin, u lahaq EUR 119-il biljun fl-2017, żieda ta' 2 % meta mqabbel mal-2016. Is-servizzi li tipprovdli l-Iżvizzera fl-UE kienu jiswew EUR 72 biljun fl-2017, tnaqqis ta' 23 % meta mqabbel mas-sena ta' qabel. L-UE żammet surplus kummerċjali fis-servizzi.

Fir-rigward tal-investment dirett barrani (IDB), l-Iżvizzera hi wkoll sieheb ewlieni, billi tiehu 13 % tal-investment dirett barrani tal-UE. L-istokks ta' IDB fl-UE miżmuma mill-Iżvizzera laħqu EUR 802 biljun fl-2017 u wrew żieda medja annwali ta' 15 % fl-aħħar erba' snin. L-istokks ta' IDB tal-UE miżmuma fl-Iżvizzera ammontaw għal EUR 979 biljun fl-2017, b'żieda annwali medja ta' 10 % matul l-istess perjodu ta' żmien.

F'Settembru 2018, ir-riforma tat-taxxa tant mistennija tal-kumpaniji, li timmodifika l-istatus fiskali kantonali diskriminatorju tal-kumpaniji, li kien problematiku wkoll minn perspettiva ta' għajjuna mill-Istat, ġiet approvata mill-Parlament Żvizzeru. Il-legiżlazzjoni l-ġdida għandha tidhol fis-seħh fl-1 ta' Jannar 2020.

In-negozjati bejn l-UE u l-Iżvizzera dwar qafas istituzzjonali komuni, inkluża s-soluzzjoni indipendenti tat-tilwim, ir-regoli dwar l-għajjuna mill-Istat, kif ukoll impenn favur l-immodernizzar tal-ftehim ta' kummerċ hieles tal-1972 u ftehimiet oħrajn relatati mal-kummerċ, ġew konklużi fil-livell politiku f'Novembru 2018. Madankollu, il-Kunsill Federali Żvizzeru għadu ma approva l-ftehim, li l-UE tqis bħala prekondizzjoni għall-konklużjoni ta' ftehimiet futuri dwar il-partecipazzjoni tal-Iżvizzera fis-suq intern tal-UE kif ukoll element essenzjali biex tittiehed deċiżjoni dwar progress ulterjuri dwar l-aċċess għas-suq li jkun ta' benefiċċju reċiproku

5.2 In-Norveġja

In-Norveġja hija t-tielet l-akbar pajjiż sieheb kummerċjali preferenzjali tal-UE. Il-kummerċ bilaterali baqa' b'saħħtu fl-2018, b'żieda ta' kważi 11 % meta mqabbel mal-2017. Id-defiċit kummerċjali tal-UE man-Norveġja lahaq kważi EUR 30 biljun. Id-defiċit kumplessiv li dejjem qed jiżdied kien fil-biċċa l-kbira tiegħu xprunat minn importazzjonijiet oghla ta' prodotti minerali, li rreġistraw żieda ta' kważi EUR 6 biljun.

L-esportazzjonijiet mill-UE ta' prodotti mhux agrikoli żdiedu b'aktar minn EUR 3 biljun, li jammontaw għal żieda ta' 6.3 % meta mqabbla mal-2017. L-esportazzjonijiet agroalimentari tal-UE wkoll baqgħu b'saħħithom u rreġistraw surplus kummerċjali ta' kważi EUR 4 biljun.

³³ http://trade.ec.europa.eu/doclib/cfm/doclib_section.cfm?sec=144

Ftehim ġdid li jilliberalizza aktar il-kummerċ f'ċerti prodotti agrikoli daħal fis-seħħ fl-2018. Ir-rieżami tas-sistema kummerċjali għall-prodotti agrikoli pproċessati issa għandha tkun fuq l-aġenda. Barra minn hekk, l-UE tinsab lesta li terġa' tibda negozjati dwar il-protezzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografici.

In-Norveġja hija s-sitt l-akbar pajjiż sieheb kummerċjali tal-UE għas-servizzi. Il-kummerċ fis-servizzi kien stabbli fl-2017 b'kummerċ totali ta' EUR 44 biljun u surplus kummerċjali kemxejn oghla għall-UE milli fl-2016, jiġifieri 'il fuq minn EUR 13-il biljun. Il-bilanċ kummerċjali fis-servizzi baqa' pożittiv għall-UE – kif kien matul l-aħħar snin.

5.3 Il-pajjiżi Mediterranji u tal-Lvant Nofsani

L-UE hija reġjun sieheb kummerċjali ewlieni għal hafna mill-pajjiżi tan-Nofsinhar tal-Mediterran u tal-Lvant Nofsani. F'dan il-kuntest, il-ftehimiet kummerċjali preferenzjali tal-UE ma' tmien pajjiżi shab fir-reġjun (l-Alġerija, l-Eġittu, Izrael, il-Ġordan, il-Libanu, il-Marokk, it-Territorju Palestinjan okkupa u t-Tuneżija) ilhom fis-seħħ għal hafna snin. Dawn il-ftehimiet jinkludu elementi ta' asimetrija għall-biċċa l-kbira tal-pajjiżi sabiex jiġu promossi l-iżvilupp ekonomiku fir-reġjun u l-integrazzjoni aktar mill-qrib fis-suq intern tal-UE, inklużi dispożizzjonijiet dwar il-kompetizzjoni u l-għajnuna pubblika.

Fl-2018, il-kummerċ totali bejn l-UE u t-tmien shab laħaq EUR 175 biljun (jiġifieri 4 % tal-kummerċ tal-UE mal-bqija tad-dinja), zieda ta' 2 % meta mqabbel mal-2017. L-UE għandha surplus kummerċjali mat-tmien pajjiżi shab kummerċjali preferenzjali tan-Nofsinhar tal-Mediterran u tal-Lvant Nofsani meħudin flimkien, għalkemm is-surplus naqas b'10 % meta mqabbel mal-2017 (jiġifieri bi ftit inqas mit-tnaqqis ta' 13 % osservat matul il-perjodu ta' rapportar preċedenti). Din it-tendenza hija spjegata miż-zieda fl-esportazzjonijiet minn daww il-pajjiżi lejn l-UE u, parzjalment, bl-effett tal-miżuri restrittivi tal-kummerċ li xi wħud minnhom kienu qed jimponu fis-snin reċenti, fi sforz biex itejbu l-bilanċ kummerċjali tagħhom: peress li l-UE hija l-esportatur ewlieni għar-reġjun, l-esportazzjonijiet tagħha spiss jiġu affettwati.

Fil-kummerċ agroalimentari, l-UE rreġistrat surplus mar-reġjun ta' kważi EUR 5 biljun fl-2018. Fl-istess ħin, xi pajjiżi shab raw l-esportazzjonijiet agroalimentari tagħhom jiżdiedu, bħat-Tuneżija (+44 %, l-aktar minhabba ż-żejt taż-żebbuġa), it-Territorju Palestinjan okkupa (+25 %) u l-Marokk (+5 %). Il-Marokk u t-Tuneżija kellhom surplus kummerċjali mal-UE fis-settur agroalimentari.

L-UE qajmet tħassib dwar il-pajjiżi shab kummerċjali tagħha dwar il-multiplikazzjoni tal-miżuri restrittivi tal-kummerċ li bosta minnhom adottaw, b'mod partikolari l-Alġerija, l-Eġittu u, aktar reċentement, it-Tuneżija³⁴. L-UE tkompli tqajjem dawn il-kwistjonijiet f'kull okkażjoni mal-pajjiżi shab tagħha tal-Mediterran tan-Nofsinhar u tal-Lvant Nofsani, peress li jemm bżonn li r-relazzjonijiet kummerċjali jibqgħu bbażati fuq ir-regoli u l-UE tistenna li s-shab tagħha jikkonformaw mal-impenji tagħhom.

L-UE hija lesta li tkompli tappoġġja r-riformi tas-shab kummerċjali tagħha, bil-għan li żżid il-kompetittività u l-kapaċità tal-esportazzjoni tar-reġjun tan-Nofsinhar tal-Mediterran u tal-Lvant Nofsani. In-negozjati għall-estensjoni u l-immodernizzar tal-ftehimiet kummerċjali għadhom għaddejjin mat-Tuneżija u dalwaqt se jerġgħu jitniedu mal-Marokk. L-

³⁴ F'Lulju 2019, il-Kummissjoni ġiet infurmata li tneħħew il-miżuri restrittivi tal-importazzjoni imposti mit-Tuneżija f'Novembru 2018. Il-Kummissjoni se tkompli tissorvelja s-sitwazzjoni biex tiżgura li dan l-ostakolu jiġi eliminat b'mod effettiv.

immodernizzar u l-appfondiment tal-ftehimiet eżistenti għandhom jikkontribwixxu biex tittejjeb l-integrazzjoni ekonomika mal-viċinat tan-Nofsinhar tal-UE, fejn hemm sħab importanti hafna għall-UE. Barra minn hekk, ir-reviżjoni li tinsab għaddejja tal-Konvenzjoni pan-Ewro-Mediterranja dwar ir-regoli tal-orġini, se tintroduċi regoli aktar flessibbli u se tiffaċilita l-integrazzjoni ekonomika u l-kummerċ fir-reġjun.

5.4 Il-Messiku

Il-Messiku huwa t-tieni l-akbar pajjiż sieheb kummerċjali tal-UE fl-Amerika Latina, wara l-Brazil. Ftehim kummerċjali komprensiv daħal fis-seħh fis-sena 2000 għall-prodotti u fl-2001 għas-servizzi. Matul l-applikazzjoni tal-ftehimiet ta' kważi 20 sena, il-kummerċ bilaterali tal-merkanzija bejn l-UE u l-Messiku żdied b'aktar mit-tripplu. Fl-2018, il-kummerċ bejn l-UE u l-Messiku kiber bi kważi 6 % u l-UE żammet surplus kummerċjali ta' EUR 13-il biljun, għalkemm kemxejn inqas mill-2017. L-esportazzjonijiet mill-UE lejn il-Messiku żdiedu b'4 %. L-importazzjonijiet mill-Messiku żdiedu bi kważi 9 %, l-aktar minhabba prodotti mhux agrikoli.

Il-kummerċ fis-servizzi kiber b'7 % fl-2017 u l-UE rreġistrat surplus kummerċjali qrib EUR 5 biljun.

F'dawn l-aħhar snin, l-UE u l-Messiku kkonċentraw fuq li jinnegozjaw l-immodernizzar tal-ftehim u għalhekk il-Kumitat Kongunt ma ltaqax fl-2018. Madankollu, xorta wahda sar xi progress fil-ftuh ta' opportunitajiet godda tas-suq, b'mod partikolari fis-settur agrikolu bl-approvazzjoni ta' Stati Membri addizzjonali tal-UE għall-esportazzjonijiet tal-laħam tal-majjal u tal-prodotti tal-majjal. Laqgħa tal-Kumitat Kongunt giet skedata għall-2019.

Il-ftehim modernizzat, ladarba jkun irratifikat, mistenni jagħti spinta lir-relazzjonijiet kummerċjali mal-Messiku u jipprovdi opportunitajiet godda ta' aċċess għas-suq.

Il-Messikani jingħataw l-opportunità jduqu ċ-ċikkulata Belġjana

Galler huwa produttur famuż taċ-ċikkulata li jgħib l-isem tal-fundatur tiegħu Jean Galler.

Reċentement, il-kumpanija dahlet fis-suq Messikan billi ngħaqdet ma' Belimport, negozju ta' daqs medju bbażat fil-belt ta' San Miguel de Allende fl-istat ċentrali ta' Guanajuato. Dan il-post ifisser li issa Galler jista' jitqassam faċilment fil-hwienet u fil-lukandi madwar il-Messiku, b'mod partikolari fiċ-ċentri ta' Querétaro u fil-belt kapitali, il-Belt tal-Messiku.

“Bħalissa għandna spejjeż oġhla mill-manifatturi taċ-ċikkulata Messikani minhabba t-tariffi għoljin li qed niffaċċjaw meta nimportaw il-prodotti Belġjani tagħna. Il-ftehim kummerċjali ġdid bejn l-UE u l-Messiku se jelimina t-tariffi doganali Messikani fuq iċ-ċikkulata tal-UE, u b'hekk se nkunu nistgħu nikkompetu b'mod aktar effettiv.”

Thibaud Mariage,
rappreżentant ta' Galler fil-Messiku, Direttur ta' Belimport.

5.5 Iċ-Ċili

Matul il-15-il sena ta' applikazzjoni tal-pilastru kummerċjali tal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni bejn l-UE u iċ-Ċili, kien hemm ħidma u kooperazzjoni kontinwi miż-żewġ naħat sabiex jimplimentaw il-ftehim.

Fl-2018, il-kummerċ bejn iċ-Ċili u l-UE kiber b'aktar minn 8 %, bi tkabbir qawwi ta' 13 % fl-esportazzjonijiet tal-UE, b'mod partikolari l-esportazzjonijiet ta' makkinarju u apparat (+14 %) u tagħmir tat-trasport, b'mod partikolari l-inġenji tal-ajru u l-partijiet tal-inġenji tal-ajru³⁵ (+27 %). Matul l-istess perjodu, l-importazzjonijiet fl-UE miċ-Ċili żdiedu bi 3 %. L-UE kellha surplus kummerċjali ta' aktar minn EUR 1.5 biljun.

Fir-rigward tal-kummerċ fil-prodotti agroalimentari, fl-2018 iċ-Ċili kellu surplus kummerċjali ta' aktar minn EUR 1.7 biljun, żieda ta' 4 % meta mqabbel mal-2017. L-esportazzjonijiet taċ-Ċili lejn l-UE baqgħu ddominati mill-frott (l-aktar il-prodotti barra l-istaġun) u mill-inbejjed, li jirrappreżentaw 40 % u 24 %, rispettivament, tal-esportazzjonijiet agroalimentari tiegħu lejn l-UE.

Fl-2018, il-kwistjoni fit-tul tal-pixxispad ġiet solvuta. Wara l-adeżjoni taċ-Ċili f'Lulju 2017 mal-Kummissjoni Inter-Amerikana għat-Tonn Tropikali bħala parti mhux kontraenti li tikkoopera, ma kien hemm l-ebda restrizzjoni fuq il-bastimenti tal-pixxispad tal-UE li jaċċessaw il-portijiet taċ-Ċili.

Filwaqt li xi Stati Membri tal-UE għadhom qed jiffaċċjaw problemi meta jesportaw il-frott u l-ħaxix lejn iċ-Ċili, kif ukoll dewmien għall-approvazzjoni tal-prodotti ta' oriġini mill-annimali, il-pajjiż fetaħ is-swieq tal-ħalib u tal-laħam tiegħu għal għadd ta' Stati Membri addizzjonali tal-UE. Iċ-Ċili armonizza wkoll iċ-ċertifikat għall-bajd għat-tifqis u l-prodotti tal-bajd u ssimplifika l-proċeduri ta' approvazzjoni tiegħu għall-aċċess għas-suq billi qies il-fatt li l-Istati Membri tal-UE huma soġġetti għal sistema tal-UE stretta u armonizzata tas-sikurezza alimentari u veterinarja.

Fl-aħħar nett, il-Ftehim bejn l-UE u iċ-Ċili dwar il-kummerċ ta' prodotti organiċi daħal fis-seħh fl-1 ta' Jannar 2018. Għalkemm mhux marbut mal-ftehim ta' assoċjazzjoni, il-ftehim ta' rikonoxximent ta' ekwivalenza għall-prodotti organiċi se jiftaħ opportunitajiet godda għall-kummerċ ta' prodotti organiċi bejn iż-żewġ partijiet.

Minn Novembru 2017, l-UE u iċ-Ċili kienu impenjati fin-negozjar ta' ftehim modernizzat ambizzjuż, komprensiv u progressiv,.

5.6 L-Unjoni Doganali mat-Turkija

It-Turkija hija t-tieni l-akbar pajjiż sieheb kummerċjali preferenzjali tal-UE. Wara perjodu ta' tkabbir ekonomiku qawwi mill-2013, l-ekonomija tat-Turkija naqqset il-pass drastikament fl-2018. Id-deprezzament qawwi tal-lira Torka u l-inflazzjoni għolja li rriżultat minnu affettwaw b'mod sinifikanti l-esportazzjonijiet tal-UE, li naqsu bi kważi 9 %. Min-naħa l-oħra, l-importazzjonijiet Torok fl-UE żdiedu b'9 % matul l-istess perjodu, li wassal għal kummerċ kważi bbilanċjat, li naqqas is-surplus tal-UE minn EUR 15-il biljun fl-2017 għal EUR 1 biljun fl-2018. Il-kummerċ fi prodotti mhux agrikoli kien l-aktar affettwat fil-valur.

³⁵ Ta' min jinnota li, anke fin-nuqqas taż-żieda fix-xiri ta' inġenji tal-ajru jew ta' partijiet tal-inġenji tal-ajru, l-esportazzjonijiet tal-UE xorta jkunu żdiedu b'6 %, li jirrifletti d-diversifikazzjoni tal-esportazzjonijiet tal-UE matul l-aħħar hames snin.

Ir-relazzjonijiet kummerċjali kuntrattwali bejn l-UE u t-Turkija jmorru lura għall-1963 meta l-partijiet qablu li jstabilixxu progressivament unjoni doganali, li tlestiet fl-1996. L-unjoni għandha l-għan li tiżgura l-moviment liberu tal-prodotti industrijali kollha u ta' ċerti prodotti agrikoli pproċessati bejn l-UE u t-Turkija. Madankollu, għal bosta snin il-funzjonament tagħha gie mxekkel minn tendenza kontinwa ta' ostakoli kummerċjali dejjem jizdiedu fit-Turkija. Eżempju notevoli huwa d-devjazzjoni tat-Turkija mit-tariffa doganali komuni għall-importazzjonijiet minn pajjiżi mhux tal-UE billi imponiet dazji addizzjonali fuq firxa ta' prodotti dejjem tespandi, u li jirrikjedu wkoll prova tal-orijini għall-prodotti tal-UE. Il-Kummissjoni qed tkompli wkoll teżiġi l-implimentazzjoni mhux diskriminatorja tal-Protokoll Addizzjonali tal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni fil-konfront tal-Istati Membri kollha, inkluż ir-Repubblika ta' Ċipru.

F'Diċembru 2016 il-Kummissjoni adottata proposta biex timmodernizza l-Unjoni Doganali. Madankollu, it-tnejniet f'dan ir-rigward bħalissa jinsabu sospizi peress li l-Kunsill ikkonkluda li ma hija prevista ebda hidma ulterjuri lejn il-modernizzazzjoni tal-Unjoni Doganali bejn l-UE u t-Turkija. Din il-modernizzazzjoni, ladarba jkun jippermettu l-kundizzjonijiet, tibqa' prijorità importanti fl-aġenda kummerċjali tal-UE.

Fit-2 ta' April 2019, l-UE talbet [konsultazzjonijiet](#) tad-WTO mat-Turkija b'reazzjoni għall-miżuri adottati mit-Turkija li jirriżultaw f'lokalizzazzjoni progressiva furzata fit-Turkija tal-produzzjoni ta' parti sostanzjali tal-prodotti farmaċewtiċi esportati lejn it-Turkija. Dawn il-miżuri jidhru li jmorru wkoll kontra l-impenji tat-Turkija taht l-unjoni doganali. Il-każ għadu għaddej.

5.7 Ftehimiet ta' Stabbilizzazzjoni u Assoċjazzjoni mal-pajjiżi tal-Balkani tal-Punent

Fl-2018, l-UE baqgħet l-ewwel reġjun sieheb kummerċjali għall-Albanija, il-Bożnija-Ħerzegovina, il-Kosovo³⁶, il-Montenegro, il-Maċedonja ta' Fuq u s-Serbja. Il-kummerċ totali bejn l-UE u l-ħames pajjiżi tal-Balkani tal-Punent żdied b'10 %. Is-surplus kummerċjali tal-UE kien stabbli, f'tit aktar minn EUR 9 biljun.

Fl-2017, l-UE kienet ukoll fornitur ewlieni ta' investiment dirett barrani fir-reġjun, filwaqt li t-total tal-istokks esterni baqa' stabbli għal madwar EUR 25 biljun.

Madankollu, kwistjonijiet relatati mal-ekonomija informali u l-korruzzjoni jkomplu jaffettwaw l-ambjent imprenditorjali. In-nuqqas ta' regoli effikaċi dwar l-ghajnuna mill-Istat għadu problema, u b'mod aktar ġenerali, il-liġi tal-kompetizzjoni jeħtieġ li tittejjeb. L-UE temmen – u tinsisti fid-djalogu politiku tagħha mas-shab tal-Balkani tal-Punent – li l-progress fl-ambjent imprenditorjali, il-konverġenza regolatorja u l-ġlieda kontra l-korruzzjoni huma marbutin mill-qrib mal-progress fl-istat tad-dritt. Barra minn hekk, it-trasparenza u r-responsabbiltà tal-proċeduri ta' akkwist pubbliku għad iridu jittejbu. Fuq nota pożittiva, il-Kummissjoni tilqa' l-Liġi l-ġdida dwar l-Akkwist Pubbliku li giet ippromulgata mill-Maċedonja ta' Fuq fil-bidu tal-2019, li għandha twassal għal aktar trasparenza u kompetizzjoni kif ukoll l-isforzi li għamlu s-Serbja u l-Montenegro sabiex jimmodernizzaw il-leġislazzjoni tagħhom dwar l-akkwist pubbliku f'konformità mar-rekwiziti tal-UE.

Minkejja li għandu jiġi segwit progress ulterjuri dwar l-integrazzjoni reġjonali, l-iffirmar ta' ftehim reġjonali dwar ir-roaming f'April 2019 li kellu l-għan li jitwaqqif reġjun ħieles mir-

³⁶ Din id-deżinjazzjoni hija mingħajr preġudizzju għall-pożizzjonijiet dwar l-istatus, u huwa konformi mal-UNSCR 1244/1999 u mal-opinjoni tal-Qorti Internazzjonali tal-Ġustizzja dwar id-Dikjarazzjoni ta' indipendenza tal-Kosovo.

roaming sal-2021, li għandu jwitti t-triq għat-tnaqqis tal-ispejjeż tat-telekomunikazzjoni fir-reġjun, iservi ta' eżempju tajjeb.

6. FTEHMIET TA' SHUBIJA EKONOMIKA (FSE) MAL-PAJJIŻI AFRIKANI, TAL-KARIBEW U TAL-PAĊIFIKU

6.1 Ftehim ta' Shubija Ekonomika mal-Komunità għall-Iżvilupp tan-Nofsinhar tal-Afrika (SADC)

L-2018 kienet l-ewwel sena tal-applikazzjoni shiha tal-FSE bejn l-UE u l-SADC³⁷ mill-partijiet kollha, wara li l-ftehim daħal f'applikazzjoni proviżorja għall-Mozambique fl-4 ta' Frar 2018. Il-pajjiżi kollha FSE tal-SADC issa bdew jimplimentaw it-tnaqqis miftiehem.

Il-kummerċ totali tal-merkanzija bejn l-UE u l-pajjiżi FSE tal-SADC kiber bi 2.7 % fl-2018. It-tkabbir kien xprunat minn zieda ta' 5.5 % fl-importazzjonijiet tal-UE mill-pajjiżi FSE tal-SADC, filwaqt li l-esportazzjonijiet tal-UE rreġistraw tnaqqis żgħir. Il-bilanċ kummerċjali baqa' f'surplus għall-pajjiżi FSE tal-SADC. L-esportazzjonijiet li qed jikbru mill-pajjiżi FSE tal-SADC kienu xprunati l-aktar minn esportazzjonijiet akbar ta' vetturi bil-mutur mill-Afrika t'Isfel u djamanti u metalli prezzjużi mill-Afrika t'Isfel u mil-Lesoto. L-esportazzjonijiet tal-inbid u z-zokkor mill-Afrika t'Isfel, il-ġewż tal-anakardju mill-Mozambique, l-gheneb min-Namibja u r-rum mill-Eswatini żdiedu wkoll.

Fl-ewwel laqgħa tiegħu fi Frar 2019, il-Kunsill Kongunt adotta l-istruttura istituzzjonali tal-ftehim, inklużi dispożizzjonijiet istituzzjonali għas-soluzzjoni tat-tilwim u l-lista tal-arbitri. Dan se jgħin biex jiġu indirizzati l-isfidi fir-rigward tal-implimentazzjoni fil-futur. Il-Kunsill Kongunt stabbilixxa wkoll il-pedamenti għal mekkaniżmu kongunt ta' monitoraġġ u għall-involviment shiħ ta' atturi mhux statali fl-implimentazzjoni tal-ftehim.

Fl-2018, l-Afrika t'Isfel nehhiet il-projbizzjoni fuq l-importazzjoni tal-laħam tat-tjur għal tnejn minn tmien Stati Membri tal-UE, mingħajr ma indikat kif bihsiebha tipproċedi bis-sitta l-oħra li fuqhom hija għadha timponi projbizzjoni. L-UE tqis li l-projbizzjonijiet li għad fadal fl-importazzjonijiet għandhom jitnehhew mingħajr aktar dewmien. L-Unjoni Doganali tan-Nofsinhar tal-Afrika (SACU) kompliet ukoll tapplika miżuri ta' salvagwardja fuq l-importazzjoni ta' prodotti tat-tjur mill-UE u tariffi fuq importazzjonijiet tat-tessuti speċifiċi, li l-UE qed tkompli zzid fil-konfront tal-kontropartijiet tagħha billi tqis li dawn il-miżuri huma inkonsistenti mal-ftehim. Fl-14 ta' Ġunju 2019, l-UE talbet konsultazzjonijiet mal-SACU dwar il-miżura ta' salvagwardja imposta fuq prodotti tat-tjur iffriżati (għal aktar dettall, ara t-taqsima 10.3).

Il-possibbiltà li "jakkumula l-orijini" bejn il-pajjiżi FSE tal-SADC, wiehed mill-benefiċċji ewlenin tal-Ftehim, għadha ma gietx attivata mill-pajjiżi shab tal-FSE. Il-kumulazzjoni tal-orijini tippermetti lill-Istati FSE tal-SADC jissodisfaw ir-rekwiziti ta' orijini b'mod kongunt u għalhekk tagħti spinta lill-katini tal-valur reġjonali. L-UE tinkoraġġixxi lis-shab tagħha sabiex jagħmlu progress dwar din il-kwistjoni.

³⁷ Dan huwa ftehim bejn l-UE u sitt membri (minn 15-il membru) tal-Komunità għall-Iżvilupp tan-Nofsinhar tal-Afrika (SADC): il-Botswana, l-Eswatini, il-Lesoto, in-Namibja, l-Afrika t'Isfel (li flimkien jiffurmaw l-Unjoni Doganali tan-Nofsinhar tal-Afrika, l-SACU) u l-Mozambique.

Produtturi nisa tal-inbid fl-Afrika t'Isfel

L-inbid ilu jsir fl-Afrika t'Isfel għal aktar minn tliet sekli. Madankollu, sa l-aħħar tal-apartheid ma kien hemm l-ebda produttur indigenu tal-inbid ikkwalifikat. In-nisa żgħażaġh issa qed jегhlbu dan l-ostakolu u qed jużaw l-FSE (bil-kwota tariffarja kbira tiegħu għall-inbid mogħti lill-Afrika t'Isfel) biex jesportaw il-prodotti tagħhom lejn l-UE.

Tokozani Wines hija kumpanija ta' emancipazzjoni indigena li tnediet hmistax-il sena ilu minn Diemersfontein Wines biex il-haddiema ta' azjendi agrikoli tagħhom isiru azzjonisti u jikkontribwixxu għall-emancipazzjoni ekonomika fuq bażi wiesgħa tal-indigeni. Mill-115-il persuna li taħdem hemm 85 huma azzjonisti ta' Thokozani, hafna minnhom nisa, u jirċievu mentoragg u taħriġ fil-hiliet tan-negozju u tal-hajja. L-inbejjed Thokozani qed jiġu esportati lejn in-Netherlands, il-Ġermanja, l-Iżvezja, id-Danimarka u ċ-Ċekja.

“L-esportazzjonijiet tal-inbejjed Thokozani lejn l-UE tjiebu wara d-dhul fis-seħh tal-FSE tal-SADC iżda jeħtieġ li nżidu l-isforzi tagħna jekk irridu nibbenefikaw bis-shih minnu. L-appoġġ tal-UE għal produtturi li huma storikament żvantaġġati huwa kritiku hafna u milqugħ tajjeb”

Minn Denise Stubbs, Direttriċi ta' Thokozani Wines

6.2 Ftehim Interim ta' Shubija Ekonomika mal-Afrika tal-Lvant u tan-Nofsinhar (ESA)

Fl-2018, l-FSE interim bejn l-UE u l-Madagascar, Mauritius, is-Seychelles u Żimbabwe daħal fis-seba' sena ta' applikazzjoni proviżorja. Il-Comoros ilu japplika l-ftehim mis-7 ta' Frar 2019. L-erba' shab oriġinali tal-ESA se jimplimentaw bis-shih l-impenji ta' liberalizzazzjoni tagħhom sal-2022, f'konformità mal-iskedi rispettivi tagħhom skont il-ftehim.

Fl-2018, il-kummerċ totali bejn l-UE u l-ESA4 kien l-ogħla mal-Madagascar (EUR 1.9 biljun) u mal-Mauritius (EUR 1.8 biljun), segwiti miż-Żimbabwe (EUR 689 miljun) u mis-Seychelles (EUR 596 miljun). L-importazzjonijiet tal-UE mill-erba' shab naqsu bi 3.5 % fl-2018. Dan seħh prinċipalment minhabba tnaqqis qawwi fil-volum taz-zokkor importat minn Mauritius u miż-Żimbabwe.

Id-diversifikazzjoni tal-esportazzjonijiet avvanzat għall-Madagascar u Mauritius iżda s'issa kienet limitata għas-Seychelles u ż-Żimbabwe.

Wara l-espressjoni ta' interess mis-shab tal-ESA biex japprofondixxu l-ftehim lil hinn mill-kummerċ fil-merkanzija, fl-2018 tnieda eżerċizzju dwar l-ambitu u ġie ffinalizzat f'Mejju 2019. In-negozjati għall-approfondiment tal-ftehim għandhom jibdwu sa tmiem l-2019 u għandhom ikoprus-servizzi, l-investimenti u suġġetti oħra relatati mal-kummerċ.

6.3 Ftehim Interim ta' Shubija Ekonomika mal-Kosta tal-Avorju

L-FSE interim mal-Kosta tal-Avorju ilu japplika b'mod proviżorju minn Settembru 2016. Dan huwa ftehim ta' kummerċ awtonomu, li se jiġi ssostitwit mill-FSE reġjonali bejn l-UE u l-Afrika tal-Punent ladarba dan tal-aħħar jidhol fis-seħh. Wara li ġie ffirmat mill-Gambja u l-

Mauritania, 15 minn 16-il sieheb fl-Afrika tal-Punent³⁸ issa ffirmaw l-FSE reġjonali bejn l-UE u l-Afrika tal-Punent.

Fl-2018, il-bilanċ kummerċjali kien pozittiv għall-Kosta tal-Avorju u l-UE għadha l-aktar reġjun sieheb kummerċjali importanti tagħha. Madankollu, fl-2018, l-importazzjonijiet tal-UE mill-Kosta tal-Avorju naqsu b'5 % minhabba tnaqqis fil-valur tal-kawkaw nej u pproċessat, kif ukoll l-importazzjonijiet tal-gomma. Il-kawkaw u l-prodotti pproċessati tal-kawkaw kienu jammontaw għal 64 % tal-importazzjonijiet totali tal-UE mill-Kosta tal-Avorju fl-2018. L-esportazzjonijiet tal-UE lejn il-Kosta tal-Avorju kienu stabbli u kienu jikkonsistu prinċipalment f'makkinarju u apparat mekkaniku, apparat elettriku u vetturi bil-mutur.

Il-Kosta tal-Avorju, bl-appoġġ tal-UE, wettqet studju biex ikejjel l-impatt tal-FSE interim (il-Kosta tal-Avorju u l-Ghana) fuq l-integrazzjoni reġjonali. Il-valutazzjoni wriet li t-tfixkil possibbli (pereżempju minhabba l-inputs liberalizzati tal-UE fil-prodotti pproċessati li jiċċirkolaw fir-reġjun) se jaffettwa biss ftit prodotti nnegozjati u pajjiżi. L-istudju jipprovdi wkoll soluzzjonijiet prammatiċi biex jittaffa r-riskju ta' distorsjoni.

Skont l-FSE interim, il-Kosta tal-Avorju bdiet tilliberalizza s-suq tagħha għall-importazzjonijiet tal-UE mill-1 ta' Jannar 2019, b'aktar ċikli ta' tnaqqis fit-tariffi previsti sal-2029.

6.4 Ftehim Interim ta' Shubija Ekonomika (FSE) mal-Ghana

L-FSE interim mal-Ghana ilu jiġi applikat b'mod proviżorju minn Diċembru 2016, u għadu fl-istadji bikrija tiegħu. Il-Ghana habbret li se tibda tilliberalizza s-suq tagħha għall-importazzjonijiet tal-UE mill-2020. Bħall-FSE interim mal-Kosta tal-Avorju, dan l-FSE interim se jiġi ssostitwit bl-FSE reġjonali tal-Afrika tal-Punent ladarba dan tal-aħħar jidhol fis-seħh.

L-importazzjonijiet tal-UE mill-Ghana żdiedu bi kważi 50 % fl-2018, sabiex jilhqqu EUR 3.1 biljun, l-aktar minhabba ż-żieda fl-esportazzjonijiet taż-żejt minerali mill-Ghana lejn l-UE. L-esportazzjonijiet tal-Ghana tal-kawkaw, l-aluminju, ix-xahmijiet u ż-żjut veġetali, it-tonn ippreżervat, kif ukoll il-ġewż tal-Indi u l-banana żdiedu wkoll fl-2018. L-esportazzjonijiet tal-UE lejn il-Ghana (l-aktar il-makkinarju, iż-żjut minerali u l-laħam) naqsu bi ftit fl-2018. Il-bilanċ tal-kummerċ kemm għall-prodotti agrikoli kif ukoll għal daww mhux agrikoli huwa pozittiv għall-Ghana.

Billi l-Ghana taħdem biex timplimenta l-impenji tagħha għall-aċċess għas-suq, se tinghata attenzjoni mill-qrib għall-effetti li l-FSE interim jista' jkollu fuq l-ekonomija tal-Ghana f'termini ta' flussi tal-kummerċ u tal-investment, dħul tal-gvern u żvilupp sostenibbli.

6.5 Ftehim ta' Shubija Ekonomika (FSE) mal-Afrika Ċentrali (il-Kamerun)

Il-ftehim, li huwa miftuħ għall-adeżjoni mal-pajjiżi kollha tal-Afrika Ċentrali, ilu jiġi applikat b'mod proviżorju mill-Kamerun minn Awwissu 2014. Il-Kamerun se jilliberalizza 80 % tal-importazzjonijiet tiegħu mill-UE fuq perjodu ta' 15-il sena, sal-2029. L-ewwel ċikli ta' tnaqqis fit-tariffi diġà seħh fl-2016 u fl-2017. Il-prodotti li fihom qed jiġi lliberalizzat il-kummerċ huma prinċipalment makkinarju u tagħmir industrijali, materjal tal-bini u prodotti industrijali intermedji, li mhumiex prodotti lokalment u li jintużaw mill-industrija tal-Kamerun.

³⁸ In-Niġerja hija l-uniku pajjiż fl-Afrika tal-Punent li għadu ma ffirmaw il-ftehim.

Fl-2018, l-importazzjonijiet tal-UE mill-Kamerun kellhom tnaqqis ta' 7 %, lura għal-livell tal-2016 wara zieda fl-2017. Dan seħh minhabba tnaqqis fl-esportazzjonijiet tal-Kamerun taż-żejt minerali, iż-żerriegħa tal-kawkaw, il-banana u l-gomma lejn l-UE. L-esportazzjonijiet tal-aluminju u tal-injam lejn l-UE żdiedu fl-2018. Il-bilanċ tal-kummerċ jibqa' pożittiv għall-Kamerun. Iż-żejt minerali huwa l-prodott ta' esportazzjoni dominanti.

Inputs orħos jghinu biex isahhu l-produzzjoni lokali u l-impjiegi

La Société Anonyme des Brasseries du Cameroun (SABC) hija birrerija u produttur ta' xorb mhux alkoħoliku fil-Kamerun. Din hija l-akbar impjegatur tas-settur privat fil-pajjiż, li timpjega madwar 10,000 persuna fil-grupp u s-sussidjarji tagħha. Brasseries du Cameroun għandha sehem ta' 75 % tas-suq tal-Kamerun għall-birra u għax-xorb mhux alkoħoliku.

L-SABC s'issa hija l-akbar benefiċjarju tal-preferenzi FSE. Hija timperta firxa ta' prodotti mill-UE, pereżempju makkinarju akbar użat biex timbottilja x-xarbiet tagħha, kif ukoll ingredjenti bħal ħmira, hops, aromi u sustanzi koloranti użati fil-produzzjoni tagħhom.

Filwaqt li tibbenefika mill-preferenzi FSE, l-SABC qed tipprova wkoll dejjem aktar tbigh lokalment. Il-kumpanija għandha sussidjarja lokali li tipproduċi l-fliexken u tixtri wkoll 100 % tal-produzzjoni tal-qamħirrum ta' Maïscam (wahda mill-kumpaniji agroindustrijali kbar tal-pajjiż) kull sena (10,000 tunnellata).

6.6 Ftehim ta' Shubija Ekonomika mal-Forum tal-Grupp tal-Karibew tal-pajjiżi AKP (CARIFORUM)

Is-sena-2018 kienet l-għaxar sena ta' applikazzjoni proviżorja tal-ftehim CARIFORUM bejn l-UE u 14-il pajjiż tal-Karibew. Fi Frar 2019, il-Kummissjoni nediet evalwazzjoni *ex post* tal-ftehim, li hija mistennija li titlesta fl-2020. Ir-riżultati se jikkontribwixxu għar-Rieżami Kongunt tal-CARIFORUM-UE tal-ftehim u se jiġu rrapportati fil-laqgħa li jmiss tal-Kunsill Kongunt tal-CARIFORUM-UE.

Fl-2018, il-kummerċ totali bejn l-UE u l-CARIFORUM żdied b'7 %, għal EUR 9 biljun. L-importazzjonijiet tal-UE mill-pajjiżi tal-CARIFORUM żdiedu bi 11 % għal EUR 3.9 biljun, minhabba zieda fl-importazzjonijiet taż-żejt minerali u tal-kimiċi. L-importazzjonijiet tal-UE ta' ħut u krustaċji, tabakk, u xarbiet u spirti mill-pajjiżi tal-CARIFORUM żdiedu wkoll fl-2018, filwaqt li l-importazzjonijiet taz-zokkor u tal-banana naqsu. L-esportazzjonijiet tal-UE lejn il-CARIFORUM żdiedu b'4.6 %, għal EUR 5.1 biljun.

Taht il-11-il Fond Ewropew għall-Iżvilupp, l-UE tipprovdi EUR 102 miljuni bħala appoġġ għall-kooperazzjoni u l-integrazzjoni ekonomika reġjonali, inkluż l-iżvilupp tas-settur privat, il-bini ta' kapacità relatata mal-kummerċ u l-implimentazzjoni tal-FSE fil-Karibew. Dan l-appoġġ jinvolvi, pereżempju, għotjiet żgħar lill-kumpaniji żgħar u medji tal-Karibew biex jgħin视角 jibdew jesportaw lejn l-UE.

Minhabba l-interess partikolari tas-shab tal-CARIFORUM fil-kummerċ fis-servizzi mal-UE, fl-2018 il-partijiet stabbilixxew Kumitat Speċjali għas-Servizzi.

Fl-aħħar nett, sar ukoll progress fin-negozjati li għaddejjin dwar ftehim dwar l-indikazzjonijiet ġeografiċi skont l-FSE bejn l-UE u l-CARIFORUM.

6.7 Ftehim ta' Shubija Ekonomika (FSE) mal-pajjiżi tal-Paċifiku

Is-sena 2018 kienet it-tmien sena ta' applikazzjoni tal-ftehim bejn l-UE u Papua New Guinea. Fiġi beda japplika l-ftehim b'mod proviżorju f'Lulju 2014 u Samoa ilha tapplikah b'mod proviżorju mill-31 ta' Diċembru 2018.

Fl-2018, il-kummerċ totali bejn l-UE u Fiġi u Papua New Guinea rreġistra tnaqqis ta' 9 %. Iż-żewġ stati tal-Paċifiku għadhom jirreġistraw surplus kummerċjali ta' EUR 700 miljun mal-UE.

L-importazzjonijiet tal-UE ta' zokkor minn Fiġi baqgħu jonqsu kif kien il-każ għal diversi pajjiżi AKP. L-esportazzjoni taż-żejt tal-palm minn Papua New Guinea lejn l-UE, li bla dubju hija l-esportazzjoni agroalimentari ewlenija tiegħu lejn l-UE, naqset b'16 %.

S'issa, giet osservata ftit diversifikazzjoni fl-esportazzjonijiet tal-pajjiżi tal-Paċifiku lejn l-UE.

Il-ftehim huwa miftuħ għall-adeżjoni minn pajjiżi Gżejjer oħra tal-Paċifiku. Samoa ssiehbet fl-2018, u l-proċeduri għall-adeżjoni tal-Gżejjer Solomon u Tonga għadhom għaddejjin.

7. KUMMERĊ U ŻVILUPP SOSTENIBBLI: AĠĠORNAMENT DWAR ATTIVITAJIET REĊENTI

Mill-pubblikazzjoni tar-rapport tal-2018, il-Kummissjoni kompliet iżżid b'mod sinifikanti l-isforzi u l-azzjonijiet biex timplimenta l-kapitoli dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE biex issegwi l-[pjan ta' azzjoni tagħha ta' 15-il punt ta' Frar 2018](#). L-għan ġenerali tal-pjan huwa li jiżgura implimentazzjoni u infurzar aktar effikaċi u assertivi tal-kapitoli dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli. Ir-riżultati qed jibdeu joħorġu hekk kif jitnieda l-pjan. L-inizjattivi ewlenin taħt l-erba' oqsma wiesgħa ta' attività tal-pjan kienu dawn li ġejjin:

1. Nahdmu flimkien (mal-Istati Membri, mal-Parlament Ewropew u ma' organizzazzjonijiet internazzjonali)

Il-Kummissjoni intensifikat il-hidma mal-Istati Membri. Il-Grupp ta' Esperti ddedikat dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli ltaqa' erba' darbiet fl-2018. Dan kien ikkomplementat mill-hidma tad-delegazzjonijiet tal-UE u tal-ambaxxati tal-Istati Membri f'pajjiżi shab. Dan għen biex jiġu promossi sinerġiji mal-Istati Membri dwar azzjonijiet speċifiċi ta' implimentazzjoni, bħal shubija mal-Iżvezja biex tghin fil-proċess ta' implimentazzjoni tal-Ekwador tal-impenji tal-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli.

Il-Kummissjoni kompliet timpenja ruhha mal-Parlament Ewropew inkluż permezz ta' gruppi ta' monitoraġġ, punti ta' agenda tal-Kumitat dwar il-kummerċ internazzjonali, debriefings tekniċi, u laqgħat individwali. Fost affarijiet oħra, dawn il-kuntatti għenu biex tingħata informazzjoni għaž-żjara tal-Membri tal-Parlament Ewropew fil-Ġappun f'Settembru 2018.

Il-Kummissjoni saħħet il-kooperazzjoni ma' organizzazzjonijiet internazzjonali. Il-Kummissjoni u l-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (ILO) għamlu passi kbar lejn kooperazzjoni aktar strateġika u flessibbli, b'mod partikolari billi ffirmaw, fl-aħhar tal-2018, il-proġett umbrella "Kummerċ għal Xogħol Diċenti". Dan il-proġett se jappoġġja azzjonijiet għat-titjib tal-applikazzjoni tal-Konvenzjonijiet fundamentali tal-ILO f'pajjiżi shab kummerċjali tal-UE. Il-Kummissjoni kompliet ukoll il-kooperazzjoni li għaddejja tagħha mal-ILO f'għadd ta' pajjiżi shab. Fir-rigward tal-ambjent, il-Kummissjoni hadmet mal-pajjiżi shab kummerċjali tagħha fil-kuntest tal-Ftehimiet Ambjentali Multilaterali u qed tappoġġja l-implimentazzjoni tagħhom permezz ta' ftehim ta' kooperazzjoni speċifiku mal-Programm tan-Nazzjonijiet Uniti għall-Ambjent.

2. Nippermettu lis-soċjetà ċivili, inklużi s-shab soċjali, iwettqu r-rwol tagħhom fl-implimentazzjoni

Il-Kummissjoni u kull wiehied mill-Gruppi Konsultattivi Domestiċi tal-UE stabbiliti skont il-ftehimiet kummerċjali b'kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli kellhom laqgħat regolari matul is-sena biex ir-rappreżentanti tas-soċjetà ċivili jiġu informati dwar il-progress u l-isfidi fl-implimentazzjoni tal-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli, u jsiru jafu dwar il-fehmiet u l-opinjoni tagħhom.

Il-Kummissjoni mmobilizzat EUR 3 miljun permezz ta' proġett ġdid iffinanzjat mill-Istrument ta' Shubija: "Support to civil society participation in the implementation of EU trade agreements" (Appoġġ għall-partecipazzjoni tas-soċjetà ċivili fl-implimentazzjoni tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE). Minn Novembru 2018, il-proġett kien qed jipprovdi appoġġ loġistiku u tekniku lill-Gruppi Konsultattivi Domestiċi fl-UE u f'xi pajjiżi shab kummerċjali³⁹. Dan il-proġett jiffaċilita wkoll diskussjonijiet kongunti fil-forma ta' workshops annwali dwar kwistjonijiet kummerċjali u ta' żvilupp sostenibbli.

Il-Kummissjoni għamlet kuntatt mas-soċjetà ċivili fil-pajjiżi koperti mill-Ftehimiet ta' Shubija Ekonomika (FSE) biex tqajjem sensibilizzazzjoni dwar il-ftehimiet u tistimola l-involviment u d-diskussjoni. F'Novembru 2018, atturi mhux statali mill-UE u l-pajjiżi FSE tal-SADC kellhom it-tieni laqgħa ta' Djalogu mas-Socjetà Ċivili fin-Namibja. F'April 2019, il-korp konsultattiv tas-soċjetà ċivili stabbilit domestikament fil-Kosta tal-Avorju ltaqa' maż-żewġ partijiet tal-ftehim. Saru wkoll diskussjonijiet mal-Kummissjoni, kif ukoll mal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew, biex tiġi esplorata l-possibbiltà li tinbena pjattaforma tas-soċjetà ċivili, li tinkludi kemm is-soċjetà ċivili Ivorjana kif ukoll dik Ewropea.

Iż-żieda fl-involviment tal-komunità tan-negozju fl-implimentazzjoni tal-kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli hija objettiv ewlieni ieħor. Sabiex jippromwovu u jappoġġjaw l-adozzjoni tar-responsabbiltà soċjali tal-kumpaniji/mġiba responsabbli tal-imprizi, il-Kummissjoni u s-Servizz Ewropew għall-Azzjoni Esterna nedew programm ta' EUR 9 miljun mal-ILO, l-Organizzazzjoni għall-Kooperazzjoni u l-Iżvilupp Ekonomiċi (OECD) u l-Uffiċċju tal-Kummissarju Għoli għad-Driftijiet tal-Bniedem (OHCHR) permezz tal-Istrument ta' Shubija⁴⁰. Dan il-programm se jifinanzja attivitajiet ta' sensibilizzazzjoni u ta' bini tal-kapaċità fl-Amerika Latina, li jikkomplementaw hidma kontinwa simili fl-Asja. Il-Kummissjoni organizzat ukoll avveniment reġjonali dwar dan is-suġġett fil-Gwatemala, bil-partecipazzjoni tal-ILO, l-OECD u diversi partijiet ikkonċernati mir-reġjun.

3. Riżultati

Il-Kummissjoni żviluppat suġġetti ta' prijorità għall-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli (ta' qabel l-implimentazzjoni u l-implimentazzjoni) għal kull sieheb sabiex tiffoka l-isforzi tagħha. Dawn il-prijoritajiet ġew kondiviżi mal-Istati Membri permezz tal-Grupp ta' Esperti dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli u mas-soċjetà ċivili permezz tal-Gruppi Konsultattivi Domestiċi. Dan il-proċess għadu għaddej.

Il-Kummissjoni enfasizzat il-monitoraġġ u l-analiżi tagħha tal-konformità mal-impenji tal-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli f'xi shab kummerċjali, b'mod partikolari l-Perù u l-Korea t'Isfel. Fil-każ tal-Perù, il-Kummissjoni ddjalogat b'mod intensiv mal-awtoritajiet pubbliċi u mar-rappreżentanti tas-soċjetà ċivili, inkluż matul missjoni għat-tiftix tal-fatti f'Lima f'Ottubru 2018. L-UE u l-Perù laħqu ftehim dwar kif għandhom jiġu indirizzati l-kwistjonijiet ta' thassib kif riflessi fil-minuti tal-laqgħa tas-sottokumitat dwar il-kummerċ u l-iżvilupp

³⁹ Attwalment l-Amerika Ċentrali, il-Kolombja-l-Ekwador-il-Perù, il-CARIFORUM, il-Georgia, il-Moldova, l-SADC u l-Ukrajna.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/fpi/what-we-do/partnership-instrument-advancing-eus-core-interests_en

sostenibbli ta' Diċembru 2018⁴¹. Fil-każ tal-Korea t'Isfel, f'Diċembru 2018, il-Kummissjoni talbet konsultazzjonijiet formali skont il-mekkaniżmu għas-soluzzjoni tat-tilwim dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli tal-Ftehim, abbażi ta' tħassib tal-UE li ilu għaddej dwar in-nuqqas tal-Korea t'Isfel li timplimenta l-impenji tagħha skont il-ftehim ta' kummerċ ħieles dwar standards u ftehimiet multilaterali tax-xogħol (għal aktar dettall, ara t-Taqsima 10.1).

Il-Kummissjoni saħħet l-isforzi tagħha biex tappoġġja lill-pajjiżi shab fl-istadji bikrija tal-implimentazzjoni tal-impenji dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli. Dawn l-isforzi kienu jinkludu l-iżvilupp, fi shubija mal-Bord Nazzjonali tal-Kummerċ tal-Iżvezja, ta' manwal għall-implimentazzjoni tal-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli għall-Ekwador. Fil-Vjetnam u Singapore l-fokus kien fuq ir-rispett tal-prinċipji fundamentali tax-xogħol, kemm permezz ta' riformi tax-xogħol kif ukoll permezz tar-ratiffika tal-konvenzjonijiet fundamentali tal-ILO. Il-Vjetnam reċentement irratiffika l-Konvenzjoni 98 tal-ILO u indika li se jadotta kodiċi tax-xogħol ġdid, inklużi l-prinċipji fundamentali tax-xogħol. F'Settembru 2018, il-Messiku rratiffika l-Konvenzjoni 98 tal-ILO dwar id-dritt għall-organizzazzjoni u n-negozjar kollettiv, biex b'hekk iwettaq wieħed mill-impenji tiegħu fil-kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli tal-Ftehim Kummerċjali futur bejn l-UE u l-Messiku. Attivitàjiet oħra ffukaw fuq it-tnejn tal-istruttura istituzzjonali tal-korpi governattivi kif ukoll l-istrutturi tas-soċjetà ċivili.

Sabiex timmobilizza r-rizorsi għall-implimentazzjoni tal-impenji kummerċjali u tal-iżvilupp sostenibbli u tippromwovi l-komplementarjetajiet u s-sinerġiji, il-Kummissjoni bdiet tiġbor inventarju tal-proġetti rilevanti kollha, billi fittxet l-għajnuna tal-Istati Membri fi bliet kapitali tal-UE u l-ambaxxati tagħhom f'pajjiżi shab.

Fit-23 ta' Jannar 2019, wara l-adozzjoni tar-Rakkomandazzjoni dwar il-Kummerċ u l-Klima fil-kuntest tas-CETA, il-Kummissjoni ospitat workshop dwar il-kummerċ u l-klima bil-partecipazzjoni tas-soċjetà ċivili u n-negozji biex tiġi diskussa r-rabta bejn il-kummerċ u l-klima u biex jiġu identifikati inizjattivi ulterjuri possibbli dwar is-sugġett.

Il-Kummissjoni rnexxielha tintroduċi dispożizzjonijiet imsahha dwar il-kummerċ u l-klima (inklużi l-impenji għall-implimentazzjoni tal-Ftehim ta' Pariġi u l-kooperazzjoni u l-azzjonijiet kongunti fir-rigward tal-oġġettivi tal-Konvenzjoni Qafas tan-Nazzjonijiet Uniti dwar it-Tibdil fil-Klima (UNFCCC) fil-kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli tal-ftehimiet konkluzi mal-Messiku, il-Vjetnam, il-Ġappun u Singapore. Dispożizzjonijiet simili huma parti minn negozjati li jinsabu għaddejjin.

L-UE wettqet attivitàjiet ta' sensibilizzazzjoni dwar l-ekonomija ċirkolari għaċ-Ċili, il-Kolombja, il-Ġappun, il-Messiku, il-Marokk, il-Perù u Singapore biex tippromwovi shubijiet bejn impriżi u investimenti ekoloġiċi u biex isir skambju tal-għarfien dwar politiki relatati mal-ekonomija ċirkolari u l-aħjar prattiki. Dawn l-attivitàjiet ikkontribwixxew biex jiddaħhlu dispożizzjonijiet speċifiċi dwar l-ekonomija ċirkolari fil-ftehim modernizzat mal-Messiku. Barra minn hekk, ġew iffinanzjati żewġ proġetti reġjonali dwar il-plastiks li jimmiraw lejn pajjiżi tax-Xlokk tal-Asja u tal-Amerika Latina.

⁴¹ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/february/tradoc_157701.pdf

4. Trasparenza u komunikazzjoni

Il-Kummissjoni qed taħdem biex ittejjeb il-paġni web tagħha dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli sabiex l-informazzjoni rilevanti tkun aċċessibbli aktar faċilment. Il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew qed iwettaq eżerċizzju simili fir-rigward tal-ħidma tal-Gruppi Konsultattivi Domestiċi.

Wara sottomissjoni f'Ottubru 2017 minn organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili li esprimew it-thassib tagħhom dwar in-nuqqas ta' konformità tal-Perù mal-impenji tagħha ta' kummerċ u żvilupp sostenibbli, il-Kummissjoni għamlet laqgħat tekniċi mal-awtoritajiet Peruvjani u l-partijiet ikkonċernati tas-soċjetà ċivili. Il-kwistjonijiet li tqajmu fis-sottomissjoni kienu wkoll parti mid-diskussjonijiet fil-laqgħa tas-sottokumitat dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli ta' Diċembru 2018. F'Marzu 2019, il-Kummissjoni informat lill-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili li pprezentaw is-sottomissjoni dwar l-eżitu tal-involvement akbar mal-awtoritajiet Peruvjani dwar il-kwistjonijiet ta' thassib.

8. IL-KUMMERĊ AGROALIMENTARI SKONT IL-FTEHIMIET KUMMERĊJALI TAL-UE: AĠĠORNAMENT DWAR ŻVILUPPI REĊENTI

Kif evolvew il-flussi tal-kummerċ

Fl-2018, il-kummerċ agroalimentari taht ftehimiet kummerċjali preferenzjali tal-UE komplaw jikber, b'kuntrast mal-kummerċ agroalimentari ġenerali tal-UE mal-bqija tad-dinja, li naqas bi ftit. L-esportazzjonijiet mill-UE ta' prodotti agroalimentari skont ftehimiet preferenzjali żdiedu bi 2.2 % (+EUR 1 biljun) u kkontribwixxew għas-suċċess tal-esportazzjonijiet agroalimentari tal-UE. L-importazzjonijiet agroalimentari tal-UE naqsu bi ftit, b'0.6 %.

Matul il-perjodu ta' rapportar, il-kummerċ agroalimentari tal-UE ma' pajjiżi shab kummerċjali preferenzjali kien jirrappreżenta 30 % tal-esportazzjonijiet agroalimentari totali tal-UE u 40 % tal-importazzjonijiet. B'surplus ta' EUR 11-il biljun, il-ftehimiet kummerċjali tal-ewwel ġenerazzjoni kkontribwixxew aktar minn nofs is-surplus kummerċjali agroalimentari ġenerali dejjem jikber tal-UE mal-bqija tad-dinja. L-ispiriti, l-inbid, l-għaġin u l-għaġina kienu l-akbar kontributuri għat-tkabbir fl-esportazzjoni tal-UE. Fl-istess ħin, l-importazzjonijiet tal-qamħ, il-kafè mhux inkaljat u z-zokkor naqsu.

It-tkabbir fl-esportazzjoni kien partikolarment b'saħħtu mal-pajjiżi shab ta' ftehimiet kummerċjali tat-tieni ġenerazzjoni (+5 %) u ż-Żoni ta' Kummerċ Approfonditi u Komprensivi (+11 %). Is-CETA, fl-ewwel sena shiha ta' implimentazzjoni tiegħu, ikkontribwixxa b'rata ta' tkabbir ta' 4 % fl-esportazzjonijiet lejn il-Kanada (partikolarment għolja fil-frott taċ-ċitru, fil-ġobon u fiċ-ċikkulata).

It-tliet destinazzjonijiet prinċipali tal-esportazzjoni għall-esportazzjonijiet agroalimentari tal-UE fost is-shab kummerċjali preferenzjali kienu l-Iżvizzera, in-Norveġja u l-Kanada, li fl-2018 kienu jirrappreżentaw 12 % tal-esportazzjonijiet agroalimentari. Madwar 47 % tal-esportazzjonijiet kienu preparazzjonijiet tal-ikel bħal ċikkulati, il-formula tat-trabi, l-għaġin (22 %), l-ikel ipproċessat bħall-ġobnijiet u l-inbid (15 %) u xorb ieħor (9 %).

Dolċerija Franċiża ssib arrangament kummerċjali favorevoli fil-Kanada

La Confiserie du Roy René hija dolċerija Franċiża li ilha mill-1920 tispeċjalizza fil-calissons, helu li jsir mill-konfettura u l-lewż. Il-kumpanija adottat strateġija ta' internazzjonalizzazzjoni fl-2014 billi ħadet vantaġġ mill-arrangamenti kummerċjali tal-UE mas-shab madwar id-dinja.

Il-kumpanija diġà rdoppjat il-bejgħ tagħha mill-esportazzjonijiet mill-2015 'l hawn, li issa jirrappreżentaw 9 % tal-bejgħ totali tagħha.

Ir-ratifika tal-ftehim kummerċjali tal-UE mal-Kanada jippermetti li d-dolċerija toffri l-calissons tagħha bi prezzijiet kompetittivi minhabba t-tnaqqis fit-tariffi kummerċjali.

L-ewwel tliet pajjiżi ta' orġini tal-importazzjonijiet agroalimentari fost il-pajjiżi shab kummerċjali preferenzjali kienu l-Ukrajna, l-Iżvizzera u t-Turkija, li jipprovdu 13 % tal-importazzjonijiet agroalimentari totali tal-UE. Prodotti primarji bnew il-biċċa l-kbira tal-importazzjonijiet agroalimentari tal-UE (~63 %), l-aktar il-frott tropikali (18 %), il-frott frisk u dak imnixxef (13 %) u l-kafè mhux inkaljat (5.6 %).

Il-ftehimiet kummerċjali tal-UE jinkludu dispożizzjonijiet dwar il-protezzjoni tal-produtturi tal-UE ta' prodotti sensittivi, bħaċ-ċanga, it-tjur jew iz-zokkor. Dawn jew huma kompletament esklużi mill-kummerċ preferenzjali jew, jekk huma parzjalment esklużi, huma koperti minn kwoti tariffarji kkalibrati bir-reqqa. Fil-każ ta' frott u ħaxix sensittivi, tiġi applikata sistema ta' prezz ta' dħul matul l-istaġun tal-ħsad massimu fl-UE.

Għalkemm spiss tqiesu b'mod kritiku waqt in-negozjati, il-ftehimiet kummerċjali tal-UE joffru potenzjal kbir għall-esportazzjonijiet tal-UE fi prodotti agrikoli. Pereżempju, il-Ġappun u l-Korea t'Isfel jinsabu t-tieni u t-tielet fis-swieq għall-esportazzjonijiet tal-laħam tal-majjal tal-UE u għandhom potenzjal sinifikanti għat-tkabbir. Dawn is-swieq jirrappreżentaw 42 % tal-esportazzjonijiet totali tal-majjal tal-UE. L-esportazzjonijiet lejn il-Korea t'Isfel ilhom jiżdedu mill-implimentazzjoni tal-ftehim kummerċjali, b'żieda addizzjonali ta' 12 % fl-2018, minkejja l-fatt li l-esportazzjonijiet minn tliet Stati Membri tal-UE huma pprojbiti minhabba t-tifqigħat tad-deni Afrikan tal-ħnieżer.

Il-prodotti agrikoli sensittivi tal-UE jkomplu jibbenefikaw mill-ftehimiet kummerċjali. Pereżempju, fl-2018, l-UE esportat kważi 162,000 tonnellata ta' ċanga lejn pajjiżi shab preferenzjali, żieda ta' 20 % meta mqabbla mal-2017. Il-pajjiżi shab kummerċjali preferenzjali jassorbu żewġ terzi tal-esportazzjonijiet totali taċ-ċanga tal-UE, filwaqt li s-shab ewlenin huma t-Turkija, il-Bożnija-Ħerzegovina, l-Iżrael u l-Iżvizzera. Dan juri li meta l-kummerċ ma jiġix imxekkel minn miżuri sanitarji mhux ġusti u mhux ġustifikati jew minn dazji tal-importazzjoni projbittivi, iċ-ċanga Ewropea tiġi vvalutata fuq swieq tal-esportazzjoni ewlenin.

Bl-istess mod, il-produtturi Ewropej taz-zokkor marru tajjeb fl-2018 b'aktar minn 3 miljun tonnellata ta' esportazzjonijiet taz-zokkor (+48 % meta mqabbel mal-2017), livell rekord mill-2014. Filwaqt li l-prestazzjoni tal-esportazzjoni taz-zokkor tal-UE kienet fil-biċċa l-kbira msahha bit-tlestija tar-riforma tar-reġim taz-zokkor tal-UE, il-ftehimiet kummerċjali bilaterali kkontribwixxew ukoll għal dan ir-riżultat. Bħala eżempju, l-Eġittu kien is-suq ewlieni tal-esportazzjoni għaz-zokkor tal-UE fl-2018. Il-pajjiż importa aktar minn 500,000 tonnellata zokkor Ewropew b'dazju żero, bis-saħħa tal-ftehim kummerċjali eżistenti bejn l-UE u l-Eġittu⁴².

Fil-każ tal-Ġappun, l-esportazzjonijiet agroalimentari tal-UE diġà intensifikaw fl-2018 (pereżempju l-esportazzjoni tal-laħam tat-tjur +78 %), parzjalment bis-saħħa tal-kooperazzjoni aċċellerata sabiex jiġu solvuti għadd ta' kwistjonijiet relatati mal-miżuri

⁴² Fin-nuqqas ta' ftehim kummerċjali preferenzjali, l-Eġittu japplika tariffa ta' 20 % fuq iz-zokkor mhux raffinat.

sanitarji u fitosanitarji. Id-dazji għal-laħam tal-majjal u għaċ-ċanga se jiġu eliminati totalment jew jitnaqqsu b'mod sinifikanti maż-żmien⁴³.

L-indikazzjonijiet ġeografiċi

Fl-2018, sar progress dwar il-protezzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi tal-UE f'ċerti pajjiżi shab, pereżempju permezz tar-reġistrazzjoni tal-“Prosciutto di Carpegna” fil-Kanada. Il-Messiku qabel li jipproteġi lista qasira ta' 340 indikazzjoni ġeografika tal-UE fil-ftehim modernizzat. Fil-bidu tal-2019, Singapore għadda att ġdid dwar l-indikazzjonijiet ġeografiċi, li fetaħ il-possibbiltà għad-detenturi tad-drittijiet tal-UE li jipprezentaw l-applikazzjonijiet tagħhom qabel id-dhul fis-seħh tal-ftehim.

Il-Kummissjoni nediet studju dwar il-valur tal-esportazzjonijiet tal-indikazzjonijiet ġeografiċi tal-UE. Dan l-istudju se jaġġorna [studju](#)⁴⁴, tal-2013 li sab li, f'dak iż-żmien, 20 % tal-prodotti tal-indikazzjoni ġeografika Ewropej kienu esportati barra mill-UE, u dan jirrappreżenta valur ta' madwar EUR 11.5 biljun fis-sena.

Il-miżuri sanitarji u fitosanitarji

Il-miżuri sanitarji u fitosanitarji għadhom johlqu ostakoli sinifikanti għall-esportazzjonijiet agroalimentari tal-UE u l-ftehimiet kummerċjali huma għodod importanti biex jiġu indirizzati dawn l-ostakoli. Xi kultant, il-progress jista' jinkiseb diġà matul in-negozjati, minhabba li l-pajjiżi shab kummerċjali jiżviluppaw fehim aħjar tas-sistemi rispettivi tagħhom. Dan jidher l-aħjar bl-approvazzjoni tal-Messiku għall-esportazzjonijiet tal-frott minn xi Stati Membri tal-UE mingħajr rekwiżiti ta' approvazzjoni minn qabel⁴⁵. Sar ukoll progress dwar il-projbizzjoni Ġappuniża li tkopri l-pajjiż kollu fuq l-importazzjonijiet tat-tjur li l-Ġappun kien impona fuq għadd ta' Stati Membri tal-UE b'reazzjoni għat-tifqighat tal-influwenza tat-tjur. Il-Ġappun fl-aħħar nehha l-projbizzjoni fuq l-importazzjonijiet ta' prodotti tat-tjur minn 27 Stat Membru. Barra minn hekk, il-Vjetnam awtorizza l-importazzjoni taċ-ċanga minn żewġ Stati Membri addizzjonali tal-UE.

Madankollu, għad hemm għadd ta' kwistjonijiet problematiċi. Is-suq tal-Korea t'Isfel għadu magħluq għaċ-ċanga Ewropea u fl-2018 ftit li xejn sar progress dwar l-ipproċessar tal-applikazzjonijiet tal-Istati Membri tal-UE, b'uħud minnhom pendent sa mill-2014. Sitwazzjoni simili hija prevalenti f'xi pajjiżi shab kummerċjali oħra tal-UE, bħall-Kolombja u l-Perù. L-UE tuża kull opportunità biex tqajjem il-kwistjoni ta' nuqqas mhux ġustifikat ta' aċċess għas-suq għaċ-ċanga Ewropea.

Kwistjoni importanti oħra hija li bosta pajjiżi shab kummerċjali għadhom ma jirrikonoxxux il-prinċipju tar-reġjonalizzazzjoni u tal-miżuri ta' reġjonalizzazzjoni tal-UE. Dan ikun importanti biex il-bdiewa Ewropej ikunu jistgħu jibbenefikaw kompletament mill-ftehimiet kummerċjali tal-UE, b'mod partikolari fis-setturi Ewropej tal-laħam tat-tjur u tal-majjal. Barra minn hekk, bħala reazzjoni għat-tifqigha tad-deni Afrikan tal-ħnieżer fiċ-ċingjal Belġjan fl-2018, 16-il pajjiż, inklużi l-Ġappun, il-Korea t'Isfel u l-Messiku imponew projbizzjonijiet ta' importazzjoni madwar il-pajjiż li affettwaw diversi Stati Membri oħra tal-UE. L-UE talbet lil

⁴³ Ara l-Iskeda Informativa tal-FSE bejn l-UE u l-Ġappun fir-rigward tal-Prodotti tal-Laħam <https://www.eubusinessinJapan.eu/sites/default/files/meat-factsheet.pdf>

⁴⁴ https://ec.europa.eu/agriculture/newsroom/106_en

⁴⁵ L-approvazzjoni minn qabel tirreferi għal rekwiżit minn xi pajjiżi shab kummerċjali biex l-ispetturi tagħhom ikunu ssekondati fil-pajjiż tal-esportazzjoni biex jiċċekkjaw il-kunsinna qabel il-konsenja. L-ispejjeż normalment jiġi imposti fuq l-esportatur, li spiss jagħmel il-kummerċ mhux profittabbli. Fil-ftehim modernizzat, il-Messiku impenja ruħu li ma jitlobx aktar l-approvazzjoni minn qabel għall-konsenji tal-UE.

dawn il-pajjiżi jneħħu r-restrizzjonijiet, li jmorru kontra l-istandards u l-prinċipji internazzjonali.

L-UE hija bil-bosta l-akbar esportatur tal-majjal fid-dinja. Madankollu, il-preżenza tad-deni Afrikan tal-ħnieżer fiċ-ċingjal u fil-ħnieżer domestiċi f'xi Stati Membri tal-UE kellha impatt qawwi fuq il-produtturi tal-ħnieżer tal-UE minħabba li hafna pajjiżi shab kummerċjali imponew projbizzjonijiet madwar il-pajjiż fuq l-Istati Membri affettwati tal-UE. Dawn ir-restrizzjonijiet mhumex f'konformità mad-dispożizzjonijiet tad-WTO, mhumex ġustifikati mill-perspettiva tar-riskju u mhux neċessarji peress li l-miżuri ta' kontroll tal-UE huma effikaċi fil-prevenzjoni tat-trażmissjoni tal-marda permezz tal-kummerċ. S'issa, l-Istati Membri affettwati tal-UE jirrappreżentaw madwar 18 % tal-esportazzjonijiet tal-majjal tal-UE qabel it-tifqighat, u kien possibbli li jingħata kumpens. Madankollu, it-tifqighat fl-Istati Membri ewlenin tal-UE li jipproduċu l-majjal ikunu diffiċli biex jiġu kkompensati jekk il-politiki tal-importazzjoni tal-pajjiżi shab kummerċjali ewlenin jibqghu ma jinbidlux.

Il-benesseri tal-annimali

Fl-2018, il-Kummissjoni adottat [rapport lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill](#) dwar l-impatt tal-attivitajiet tal-benesseri tal-annimali dwar il-kompetittività tal-produtturi Ewropej tal-bhejjem f'dinja globalizzata⁴⁶. Ir-rapport jagħti ħarsa ġenerali lejn ix-xogħol ta' koperazzjoni tal-Kummissjoni biex tippromwovi l-benesseri tal-annimali fuq livell internazzjonali. Dan ikkonkluda li l-promozzjoni globali tal-istandards tal-UE dwar il-benesseri tal-annimali tikkontribwixxi għall-oġettiv fit-tul li jittejjeb il-benesseri tal-annimali fid-dinja, filwaqt li jitnaqqsu prattiki kummerċjali iġusti. Ir-rapport ikkonferma r-rwol importanti tal-kooperazzjoni internazzjonali dwar il-benesseri tal-annimali, inkluż fil-kuntest ta' ftehimiet kummerċjali preferenzjali.

Il-promozzjoni tal-prodotti agroalimentari

Biex jgħin lill-kumpaniji tal-UE jibbenefikaw minn opportunitajiet ta' esportazzjoni skont ftehimiet kummerċjali tal-UE fis-settur agroalimentari, il-baġit tal-UE alloka EUR 179 miljun għall-promozzjoni tal-prodotti tal-UE, inkluż fil-Kanada, il-Kolombja, il-Messiku u l-Korea t'Isfel. Il-programmi jkopru firxa wiesgħa ta' kwistjonijiet minn kampanji ġenerali dwar l-alimentazzjoni tajba għas-saħħa għal setturi speċifiċi tas-suq. L-attivitajiet ta' promozzjoni jinkludu wkoll l-organizzazzjoni ta' seminars (pereżempju fil-Korea t'Isfel), bil-għan li jiġu promossi l-istandards sanitarji u fitosanitarji għoljin tal-UE, l-indikazzjonijiet ġeografiċi jew il-biedja organika.

L-impjiegi u l-kummerċ agroalimentari

Il-Kummissjoni ppubblikat, fuq il-portal tad-*data* tagħha għall-immudellar agro-ekonomiku (DataM), [għodda interattiva](#)⁴⁷ biex jiġu kkalkulati l-impjiegi ġġenerati mill-kummerċ agroalimentari fl-UE. Dan l-istrument huwa disponibbli għall-pubbliku u se jgħin biex tiġi ddeterminata r-rabta bejn l-esportazzjonijiet agroalimentari u l-impjiegi fis-setturi differenti tal-ekonomija.

⁴⁶ COM(2018) 42 Final, 26.1.2018.

⁴⁷ <https://data.jrc.ec.europa.eu/collection/datam>

9. IX-XOGHOL LI GHADDEJ F'OQSMA SPECIFIČI

9.1 Intrapriži żghar u medji (SMEs)

Għalkemm l-istatistika eżatta dwar il-partecipazzjoni tal-SMEs fil-kummerċ tal-UE mhijiex disponibbli għall-Kummissjoni⁴⁸, ir-riċerka tissuggerixxi li r-rwol tagħhom fil-kummerċ internazzjonali qed jiżdied. Fuq il-bażi ta' [stharrig](#) imwettaq mill-Kap Ekonomista tad-DĠ KUMMERĊ fl-2016⁴⁹, l-SMEs kienu jirrappreżentaw madwar 30 % tal-esportazzjonijiet ta' prodotti tal-UE lejn il-bqija tad-dinja u 86 % tal-esportaturi kollha tal-UE kienu SMEs⁵⁰. Matul il-perjodu mill-2012 sal-2016, il-valur tal-esportazzjonijiet tal-SMEs żdied bi kważi 20 %, ftit aktar mgħaġġel mill-valur miżjud globali mill-SMEs għall-ekonomija tal-UE. Fl-2016, 80 % tal-importazzjonijiet kollha fl-UE minn pajjiżi mhux tal-UE ġew minn SMEs, li jirrappreżentaw 38 % tal-valur globali tal-importazzjonijiet tal-UE.

L-ispiża tad-dhul fi swieq godda titfa' piz akbar fuq l-SMEs milli fuq kumpaniji akbar. Pereżempju, mhux faċli li kwalunkwe kumpanija tegħleb l-ostakoli għall-kummerċ u għall-investment, iżda dan jista' johloq sfidi li l-SME's ma jkunux jistgħux jегħlbu. Il-politika kummerċjali tal-UE twieġeb għall-esiġenzi speċifiċi tal-SMEs, b'mod partikolari biex tiżdied it-trasparenza u biex l-informazzjoni dwar il-ftehimiet kummerċjali ssir aktar faċli għall-utent u aċċessibbli.

Sabiex jinholoq ambjent kummerċjali aktar favorevoli għall-SMEs, il-Kummissjoni qed tipproduċi gwida biex tispjega kif jahdmu l-ftehimiet kummerċjali, pereżempju fir-rigward ta':

- regoli tal-orijini;
- offerti pubbliċi;
- il-protezzjoni tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali;
- l-aċċettazzjoni ta' standards internazzjonali;
- ir-rikonoxximent tal-kwalifiki professjonali;
- il-faċilitazzjoni tal-viżi.

Ktieb tar-regoli uniku għall-kummerċ internazzjonali jkun l-aħjar soluzzjoni biex jinholqu kundizzjonijiet ekwi għall-SMEs, iżda l-isforzi multilaterali qed jimxu 'l quddiem bil-mod hafna. Għalhekk, il-ftehimiet kummerċjali huma għodda ewlenija biex l-SMEs jigu megħjuna jipparteċipaw fil-kummerċ internazzjonali.

Sa mill-Komunikazzjoni dwar “[Kummerċ għal Kulhadd](#)”, l-UE inkludiet dispożizzjonijiet dwar l-SMEs fil-ftehimiet kummerċjali godda kollha u tipproponi li tinkludi kapitoli speċifiku dwar l-SMEs sabiex tiżgura li l-ftehim kollu kemm hu jahdem aħjar għall-SMEs. Dan il-kapitolu tipikament jinkludi impenji għall-UE u l-pajjiżi shab biex jipprovdu informazzjoni dwar il-kontenut tal-ftehim kummerċjali rispettiv fuq sit web iddedikat li għandu bażi tad-*data* li fiha jistgħu jsiru tfittxijiet skont il-kodiċi tat-tariffi, b'informazzjoni

⁴⁸ L-Istati Membri tal-UE mhumiex obbligati jipprovdu *data* dwar l-importazzjoni u l-esportazzjoni skont id-daqs tal-kumpanija.

⁴⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_goods_by_enterprise_size

⁵⁰ Sorsi oħra jsemmu numri oghla għall-SMEs minhabba li l-istatistika tal-Eurostat turi kategorija ta' kumpaniji ta' daqs “mhux magħruf”. Rapport tal-Kap Ekonomista tad-DĠ Kummerċ li fl-2012 jikkalkula li mill-inqas 619,000 SME kienu qed jesportaw barra l-UE (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/april/tradoc_153348.pdf)

dwar tariffi, rekwiżiti tal-importazzjoni, regoli tal-orġini, eċċ. Barra minn hekk, il-kapitolu jipprevedi Punt ta' Kuntatt għall-SMEs fuq kull naħa biex jiffaċilita l-kooperazzjoni bilaterali fil-livell governattiv u interazzjoni mal-kumitati stabbiliti taħt il-ftehim, filwaqt li jiżgura li l-bżonnijiet tal-SMEs jiġu indirizzati b'mod adegwat. Barra minn hekk, il-Kummissjoni qed tinneogzja regoli ssimplifikati u simili fi ftehimiet kummerċjali għodda u dawk fil-proċess ta' modernizzazzjoni, pereżempju fil-qasam tar-regoli ta' oriġini.

Il-Ftehim ta' Shubija Ekonomika bejn l-UE u l-Ġappun huwa l-ewwel wieħed li jinkludi [Kapitolu ddedikat għall-SMEs](#)⁵¹. In-negozjati dwar il-kapitolu tal-SMEs ġew konklużi wkoll f'livell tekniku mal-Messiku u l-Mercosur fl-2018. Għaddejjin negozjati mal-Indoneżja, l-Awstralja, in-New Zealand, iċ-Ċili u t-Tuneżija. Għalkemm is-CETA ma jinkludix kapitolu partikolari dwar l-SMEs, fis-26 ta' Settembru 2018 intlaħaq ftehim dwar "[rakkomandazzjoni speċifika dwar l-SMEs](#)"⁵² bejn l-UE u l-Kanada. Dan jirrikjedi li ż-żewġ partijiet jipprovdu informazzjoni dwar l-aċċess għas-suq u jistabbilixxu Punti ta' Kuntatt għall-SMEs.

Il-Kummissjoni, l-Istati Membri tal-UE u l-assoċjazzjonijiet tan-negozju qed ikomplu jaħdmu biex iżidu l-għarfien dwar l-opportunitajiet li joffru l-ftehimiet kummerċjali tal-UE. Fuq is-[sit web](#) tagħha l-Kummissjoni tipprovdi informazzjoni dwar ftehimiet kummerċjali preferenzjali. Eżempju reċenti huwa l-paġna web speċifika għall-SMEs fuq il-[Ftehim ta' Shubija Ekonomika bejn l-UE u l-Ġappun](#)⁵³. F'konformità mal-impenji tiegħu skont il-Kapitolu dwar l-SMEs, il-Ministeru għall-Affarjiet Barranin tal-Ġappun ippubblika wkoll informazzjoni fuq is-[sit web](#) tiegħu. Barra minn hekk, il-[Bażi tad-Data dwar l-Aċċess għas-Swieq](#)⁵⁴ tal-UE toffri informazzjoni lill-SMEs, li jixtiequ jesportaw mill-UE, filwaqt li l-[Helpdesk dwar il-Kummerċ](#)⁵⁵ joffri informazzjoni rilevanti għall-importaturi fl-UE. Bhalissa l-Kummissjoni qed tiżviluppa portal web uniku gdid, li għandu jipprovdi servizzi aħjar lill-SMEs.

⁵¹ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/august/tradoc_157228.pdf#page=503

⁵² http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/september/tradoc_157417.pdf

⁵³ <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/eu-japan-economic-partnership-agreement/>

⁵⁴ <https://madb.europa.eu/madb/>

⁵⁵ <https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/>

Manifattur Ġermaniż iżid il-volumi tal-esportazzjoni madwar id-dinja kollha

Il-ftehim kummerċjali bejn l-UE u l-Afrika t'Isfel dahal fis-seħh fl-2000. Dan ippermetta lil manifattur żgħir ta' makkinarju fir-reġjun Ġermaniż ta' Swabia biex jiehu vantaġġ mill-opportunitajiet godda ta' esportazzjoni, jagħti spinta lill-impjiegi u jaqşam l-innovazzjoni teknoloġika mal-pajjiżi shab kummerċjali tiegħu.

Il-kumpanija AERO-LIFT tesporta lifters b'vakwu lejn l-Afrika t'Isfel, li jvarjaw minn komponenti għal magni shah. Dawn jintużaw, pereżempju, fl-industrija, biex jerfgħu tagħbijiet tqal. Sa mill-konkluzzjoni tal-ftehim kummerċjali, il-valur tal-esportazzjoni ta' tip ta' prodott wiehed biss żdied minn EUR 15,000 għal EUR 100,000. Fl-istess hin, il-kumpanija qed tibbenefika minn tnaqqis fl-spejjeż doganali u amministrattivi li jammontaw għal madwar 5 % tal-valur tal-prodott.

“Mingħajr ftehim kummerċjali ma nkunux fl-Afrika t'Isfel” jgħid Tobias Pauli, CEO ta' AERO-LIFT Vakuumtechnik GmbH, impriża żgħira tal-familja minn Binsdorf fi Swabia.

9.2 Servizzi

Il-ftuh tal-kummerċ fis-servizzi jirrigwarda l-indirizzar ta' restrizzjonijiet kwantitattivi u diskriminatorji fil-leġiżlazzjoni domestika. In-negozjati f'dan il-qasam għandhom l-għan li jiżguraw li l-fornituri tas-servizzi tal-UE jithallew jipprovdu servizzi fi swieq barranin u ma jiġux iddiskriminati meta mqabbla ma' kumpaniji oħra fl-istess settur.

Il-ftehimiet u l-ftehimiet kummerċjali kollha ta' “generazzjoni ġdida” dwar Żoni ta' Kummerċ Hieles Approfonditi u Komprensivi fihom dispożizzjonijiet dwar is-servizzi, li jgħinu biex jiġi stabbilit u ssolidifikat qafas regolatorju li jiffaċilita l-provvista tas-servizzi, filwaqt li jitharsu l-konsumaturi. Fost il-ftehimiet li hemm fis-seħh mal-pajjiżi tal-Afrika, tal-Karibew u tal-Paċifiku, il-Ftehim ta' Shubija Ekonomika (FSE) mal-Karibew ikopri s-servizzi, filwaqt li FSEs oħra għandhom klawnsoli ta' rieżami għan-negozjati fi stadju aktar tard.

Sar progress sinifikanti fil-ftehimiet innegozjati dan l-aħħar (bħal dawk mal-Ġappun jew mal-Messiku) minhabba li dawn jinkludu dispożizzjonijiet mill-aktar moderni kemm dwar is-servizzi kif ukoll dwar il-kummerċ digitali. Ftehimiet li bħalissa qed jiġu nnegozjati (bħal dawk mal-Awstralja u ma' New Zealand) huma mistennija jibnu fuq dawn id-dispożizzjonijiet ambizzjużi.

Il-Ftehim ta' Shubija Ekonomika bejn l-UE u l-Ġappun jinkludi impenji komprensivi dwar servizzi u investiment, ibbażati fuq lista negattiva kompleta (jiġifieri, il-partijiet elenkaw biss dawk is-setturi li huma jeskludu kompletament jew li għalihom japplikaw ir-restrizzjonijiet). Il-ftehim jinkludi wkoll dispożizzjonijiet regolatorji importanti, li jmorru lil hinn mill-Ftehim Ġenerali dwar il-Kummerċ fis-Servizzi tal-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ (GATS). Dan it-titjib addizzjonali se jgħin lill-kumpaniji tal-UE li qed ifittxu biex jidhlu fis-suq Ġappuniż iżda wkoll lil dawk li diġà huma attivi fis-suq Ġappuniż, sabiex jiksbu l-liċenzji jew l-awtorizzazzjonijiet meħtieġa malajr. Barra minn hekk, il-ftehim mal-Ġappun joffri qafas għal kooperazzjoni regolatorja aktar mill-qrib fis-servizzi finanzjarji u wassal għal fehim bejn l-UE u l-Ġappun dwar il-moviment ta' persuni fiżiċi għal finijiet kummerċjali.

Eżempju importanti ieħor huwa dak tal-kapitolu dwar il-kummerċ digitali inkluz fi ftehimiet kummerċjali moderni. Il-kwistjonijiet ta' kummerċ digitali ġew indirizzati fil-ftehimiet fil-passat iżda ġew inkluzi dispożizzjonijiet aktar komprensivi fil-ftehim bejn l-UE u l-Kanada (CETA) filwaqt li sar aktar titjib fil-Ftehim ta' Shubija Ekonomika bejn l-UE u l-Ġappun. In-

negozjati li ġew konklużi dan l-aħħar mal-Messiku jistabbilixxu dixxiplini li japplikaw għas-setturi kollha koperti mill-ftehim, li jirrispondu għall-isfidi tal-ekonomija digitali u huma indispensabbli għall-funzjonament tajjeb tal-kummerċ onlajn ta' prodotti u servizzi. Regoli li jipprojbixxu dazji doganali fuq trażmissjonijiet elettronici jew divulgazzjoni obbligatorja ta' kodiċi tas-sors, kif ukoll regoli li jsaħħu l-fiduċja, bħal servizzi fiduċjarji elettronici, kuntratti elettronici, spam u l-protezzjoni tal-konsumatur jinstabu f'dan il-ftehim.

L-effetti tal-ftehimiet kummerċjali fuq il-kummerċ tas-servizzi tal-UE ma' pajjiżi terzi mhumiex faċilment kwantifikabbli iżda d-*data* disponibbli turi zieda fl-esportazzjonijiet tas-servizzi tal-UE. Pereżempju, l-esportazzjonijiet tas-servizzi lejn il-Korea t'Isfel u ċ-Ċili żdiedu b'7 % u 17 %, rispettivament, bejn l-2016 u l-2017, filwaqt li l-esportazzjonijiet lejn il-Kanada żdiedu b'7 % matul l-istess perjodu. Barra minn hekk, il-kummerċ tas-servizzi fl-2017 lahaq kważi 35 % tal-valur totali tal-kummerċ bejn l-UE u l-Kanada, aktar minn 50 % għall-UE-CARIFORUM u kważi 65 % għall-UE-Panama (il-medja għall-UE u l-Amerika Ċentrali hija ta' madwar 30 %).

9.3 Il-Ftehim ta' Shubija Ekonomika bejn l-UE u l-Ġappun – **hidma preparatorja**⁵⁶

Il-Ftehim ta' Shubija Ekonomika bejn l-UE u l-Ġappun daħal fis-seħh fl-1 ta' Frar 2019. Sabiex tipprepara għall-applikazzjoni ta' dan il-ftehim kummerċjali ġdid importanti, fl-2018 il-Kummissjoni pproduċiet pakketti ta' informazzjoni adattati għal Stati Membri individwali tal-UE, għall-imprizi u għall-pubbliku ingenerali, inklużi deskrizzjonijiet ġenerali tal-kontenut tal-ftehim, infografika magħmula apposta għal kull Stat Membru tal-UE u diversi dokumenti ta' gwida dwar kwistjonijiet doganali u l-eżitu agrikolu. Informazzjoni Prattika speċifikament rilevanti għall-SMEs żdiedet mal-[Bażi tad-Data tal-UE dwar l-Aċċess għas-Swieq](#). Il-Kummissjoni hadet sehem f'għadd kbir ta' avvenimenti biex titqajjem sensibilizzazzjoni biex tappoġġja lill-Istati Membri tal-UE fl-attivitàjiet ta' komunikazzjoni tagħhom.

Barra minn hekk, iċ-[Ċentru għall-Kooperazzjoni Industrijali bejn l-UE u l-Ġappun](#)⁵⁷ (pjattaforma kofinanzjata mill-UE u l-Ġappun) holoq [Helpdesk għas-sostenn tal-implimentazzjoni tal-ftehim](#). Il-Helpdesk huwa għodda Prattika li hija mmirata b'mod partikolari lejn l-SMEs. Huwa jirċievi mistoqsijiet individwali dwar il-ftehim u joffri lill-SMEs aċċess għal diversi sorsi ta' informazzjoni addizzjonali u servizzi oħrajn bla ħlas. Iċ-Ċentru jorganizza webinars ta' taħriġ dwar suġġetti speċifiċi kif ukoll johroġ regolarment pakketti ta' informazzjoni settorjali ("skedi informattivi") b'informazzjoni dwar il-bidliet u l-opportunitajiet ta' esportazzjoni li jgħib miegħu l-Ftehim ta' Shubija Ekonomika bejn l-UE u l-Ġappun. Il-Helpdesk huwa marbut mill-qrib ma' attivitàjiet oħra taċ-Ċentru bħalma huma l-helpdesk tal-akkwist pubbliku jew il-helpdesk tal-proprjetà intellettwali.

Qabel id-dhul fis-seħh tal-Ftehim, l-UE u l-Ġappun hadmu flimkien biex jiffinalizzaw l-istruttura amministrattiva meħtieġa għall-implimentazzjoni tiegħu. Din kienet tinkludi:

- skambji ta' informazzjoni dwar il-proċedura inizjali għall-amministrazzjoni tal-kwoti tariffarji;
- proċeduri ta' approvazzjoni għal diversi Prattiki enologiċi biex jiġu ffaċilitati l-esportazzjonijiet tal-inbejjed tal-UE;

⁵⁶ Ara t-taqsima ddedikata għall-[Ftehim ta' Shubija Ekonomika bejn l-UE u l-Ġappun](#) fuq is-sit web tal-Kummissjoni.

⁵⁷ <https://www.eu-japan.eu/>

- xi aspetti tekniċi li jikkonċernaw ir-rekwiżiti doganali għall-ghoti ta' preferenzi tariffarji (eż. it-trattament ta' informazzjoni kummerċjali kunfidenzjali);
- l-istabbiliment ta' strutturi ta' governanza għall-implimentazzjoni tal-kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli;
- l-iżvilupp ta' regoli proċedurali u regoli ohra meħtieġa għall-funzjonament ta' kunitati kongunti, kif ukoll is-sistema għas-soluzzjoni tat-tilwim tal-Ftehim.

Qed tkompli l-hidma fir-rigward ta' whud mill-aspetti msemija hawn fuq kif ukoll dwar kwistjonijiet ewlenin ohra għat-tishih tas-shubija ekonomika bejn l-UE u l-Ġappun.

Bord Bia, il-Bord tal-Ikel Irlandiż (l-Irlanda)

Bord Bia, il-Bord tal-Ikel Irlandiż rebah ghotja għall-promozzjoni taċ-ċanga tal-UE, proġett ta' EUR 3.7 miljun li huwa 80 % kofinanzjat mill-UE⁵⁸. Bejn l-2017 u l-2019, Bord Bia pparteċipa f'hafna kampanji promozzjonali, bil-għan li jixhet dawl qawwi fil-Ġappun fuq l-istandards għoljin tal-UE fis-sikurezza, il-kwalità u s-sostenibbiltà alimentari.

“ Il-fatt li l-Irlanda tikseb id-dritt biex tmexxi din il-kampanja tal-UE jimplika li din se tigi rikonoxxuta bħala pajjiż esportatur bi storja qawwija ta' promozzjoni u forniment ta' ċanga ta' kwalità li tigi prodotta b'mod sostenibbli. Dan il-programm jippermettilna nwessgħu l-attivitajiet tagħna fi żmien meta d-diversifikazzjoni fis-swieq internazzjonali qatt ma kienet aktar importanti... din il-kampanja tagħtina l-oportunità li niskjeraw kull wiehed minn dawn għall-benefiċċju tal-produtturi Irlandiżi u tal-UE ”

Tara McCarthy CEA, Bord Bia

9.4 It-titjib fl-użu tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE

Il-kumpaniji tal-UE u tal-pajjiżi shab jistgħu jibbenefikaw mill-benefiċċji tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE biss jekk ikollhom informazzjoni rilevanti dwar il-kontenut ta' dawn il-ftehimiet u jifhmu kif jistgħu jibbenefikaw fil-prattika. B'segwitu għall-attivitajiet deskritti fir-rapport ta' qabel, fl-2018 il-Kummissjoni intensifikat l-isforzi tagħha biex tqajjem sensibilizzazzjoni dwar il-ftehimiet kummerċjali tal-UE u tiffacilita l-adozzjoni tagħhom.

Fost sforzi ohra, il-Kummissjoni kienet qed tavvanza l-hidma tagħha fuq portal onlajn li joffri punt ta' aċċess uniku għall-esportaturi u l-importaturi fl-UE. Dan il-portal se jagħmilha aktar faċli għall-kumpaniji, b'mod partikolari għall-kumpaniji żgħar u medji, biex jifhmu r-rekwiżiti ta' aċċess għas-suq fil-pajjiżi shab (b'kollox 'il fuq minn 120 destinazzjoni ta' esportazzjoni) u fis-suq tal-UE. Bis-saħħa tal-integrazzjoni maħsuba ta' żewġ bażijiet tad-data, il-Bażi tad-Data dwar l-Aċċess għas-Swieq u l-Helpdesk dwar il-Kummerċ, il-kumpaniji se jkollhom aċċess aħjar għall-informazzjoni dwar il-preferenzi tariffarji u r-rekwiżiti regolatorji li japplikaw għall-prodotti tagħhom skont ftehim kummerċjali partikolari, kif ukoll ir-regoli tal-origini. Il-portal il-ġdid se jinkludi informazzjoni dwar l-ewwel sensiela ta' ftehimiet kummerċjali u maż-żmien se jiġi estiż gradwalment.

⁵⁸ Ir-Regolament (UE) Nru 1144/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-22 ta' Ottubru 2014 dwar azzjonijiet ta' informazzjoni u ta' promozzjoni rigward prodotti agrikoli implimentati fis-suq intern u f'pajjiżi terzi u li jħassar ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 3/2008.

Barra minn hekk, fl-2018, il-Kummissjoni saħħet il-kollaborazzjoni tagħha man-[Netwerk Enterprise Europe \(EEN\)](#)⁵⁹ u l-organizzazzjonijiet għall-promozzjoni tal-kummerċ fl-Istati Membri tal-UE sabiex tilhaq kumpaniji żgħar u medji u timmira ahjar lejn il-kampanji tagħha ta' sensibilizzazzjoni u informazzjoni. Il-Kummissjoni waqqfet grupp ta' hidma EEN ġdid għall-implimentazzjoni ta' ftehimiet ta' kummerċ hieles, li kien qed jiżviluppa sett ta' materjali ta' informazzjoni għall-ftehimiet kummerċjali. In-netwerk se jinnomina kuntatti ta' ftehim kummerċjali u jorganizza sessjonijiet ta' taħriġ għas-shab EEN fl-Istati Membri kollha tal-UE dwar kif jistgħu jiġu promossi l-benefiċċji tal-ftehimiet kummerċjali bejn il-kumpaniji Ewropej.

10. INFURZAR LEGALI

Mill-pubblikazzjoni tar-rapport tal-2018 'l hawn, l-UE rrikorriet għall-mekkaniżmi għas-soluzzjoni tat-tilwim stabbiliti skont il-ftehimiet mal-Korea t'Isfel, l-Ukrajna u l-Unjoni Doganali tan-Nofsinhar tal-Afrika. Is-sitwazzjoni attwali ta' dan it-tilwim f'Awwissu 2019 hija spjegata hawn taħt. Barra minn hekk, fit-2 ta' April 2019, l-UE talbet [konsultazzjonijiet](#)⁶⁰ tad-WTO mat-Turkija b'reazzjoni għall-miżuri adottati mit-Turkija li jirriżultaw f'lokalizzazzjoni furzata progressiva fit-Turkija tal-produttjoni ta' parti sostanzjali tal-prodotti farmaċewtiċi esportati lejn it-Turkija. Dawn il-miżuri jidhru li jmorru wkoll kontra l-impenji tat-Turkija taħt l-unjoni doganali. Il-każ għadu għaddej.

Il-Kummissjoni qed timmonitorja mill-qrib l-implimentazzjoni tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE u se tqis l-użu tal-infurzar legali, b'mod partikolari f'każijiet ta' importanza ekonomika jew sistemika kbira. Il-ftehimiet kummerċjali preferenzjali tal-UE jipprevedu infurzar qawwi tal-impenji bil-ħsieb li tiġi żgurata riżoluzzjoni effiċjenti u f'waqtha tat-tilwim, inkluż dwar kwistjonijiet li jmorru lil hinn mill-Ftehim tad-WTO (pereżempju t-tilwima mal-Korea t'Isfel dwar id-drittijiet tax-xogħol). Fejn il-miżura inkwistjoni tidher li qed tikser kemm il-Ftehim tad-WTO kif ukoll ftehim kummerċjali applikabbli bejn l-UE u l-pajjiż siehebb, id-WTO tibqa' sistema tal-ewwel għażla ttestjata sew u trasparenti għas-soluzzjoni tat-tilwim, li tiżgura koerenza fl-interpretazzjoni tal-impenji rilevanti.

10.1 Soluzzjoni tat-tilwim mal-Korea t'Isfel

Skont il-Kapitolu dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli tal-Ftehim ta' Kummerċ Hieles bejn l-UE u l-Korea t'Isfel, il-Korea t'Isfel impenjat ruħha li “tirrispetta u twettaq fil-ligijiet u l-prattiki proprji” id-drittijiet fundamentali tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (ILO), b'mod partikolari d-dritt tal-libertà ta' assoċjazzjoni u d-dritt ta' negozjar kollettiv. Barra minn hekk, il-Korea t'Isfel impenjat ruħha li tagħmel “sforzi kontinwi u sostnuti” għar-ratifika ta' konvenzjonijiet pendenti tal-ILO⁶¹.

Fin-nuqqas ta' progress, fis-17 ta' Diċembru 2018, l-UE ddeċidiet li [titlob konsultazzjonijiet](#)⁶² mal-Korea t'Isfel taħt ir-regim bilaterali tas-soluzzjoni tat-tilwim. Minhabba n-nuqqas ta'

⁵⁹ In-netwerk, kofinanzjat mill- [programm COSME](#) tal-UE, huwa attiv f'aktar minn 60 pajjiż u jiġbor flimkien 3000 espert minn 600 organizzazzjoni membru. L-għan tiegħu huwa li jghin lill-imprezi żgħar u medji fl-attivitàjiet internazzjonali tagħhom.

⁶⁰ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/april/tradoc_157821.pdf

⁶¹ Konvenzjoni 87 dwar il-libertà ta' assoċjazzjoni; Konvenzjoni 98 dwar id-dritt ta' organizzazzjoni u negozjar kollettiv; Konvenzjoni 29 dwar ix-xogħol furzat; u Konvenzjoni 105 dwar l-abolizzjoni tax-xogħol furzat.

⁶² http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/december/tradoc_157586.pdf

sforzi suffiċjenti għar-ratifika tal-Konvenzjoni tal-ILO kkonċernata, fit-2 ta' Lulju 2019, l-UE talbet li [jitwaqqaf Bord](#)⁶³.

10.2 Soluzzjoni tat-tilwim mal-Ukrajna

F'Jannar 2019, l-UE ddeċidiet li titlob konsultazzjonijiet mal-Ukrajna dwar ir-restrizzjonijiet fuq l-esportazzjoni tal-Ukrajna fuq l-injam skont ir-regim bilaterali tas-soluzzjoni tat-tilwim previst mill-Ftehim ta' Assoċjazzjoni bejn l-UE u l-Ukrajna. Ir-restrizzjoni fuq l-esportazzjoni inizjalment kopriet l-injam u l-injam isserrat ta' għaxar speċijiet u mill-2015 giet estiża għall-injam kollu mhux ipproċessat (inkluż l-injam tal-arżnu mill-2017.)

L-UE qajmet il-kwistjoni mal-Ukrajna f'ħafna okkażjonijiet, minħabba li r-restrizzjoni fuq l-esportazzjoni hija inkompatibbli mal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni. Il-konsultazzjonijiet saru fi Frar 2019, izda ma rnexxilhomx isolvu l-kwistjoni. Għalhekk, f'Ġunju 2019 l-UE ddeċidiet li titlob li jiġi stabbilit [bord ta' arbitraġġ](#)⁶⁴ biex jeżamina u jiddeċiedi dwar il-kwistjoni.

10.3 Soluzzjoni tat-tilwim mal-Unjoni Doganali tan-Nofsinhar tal-Afrika

Fl-14 ta' Ġunju 2019, l-UE [talbet konsultazzjonijiet](#)⁶⁵ mal-Unjoni Doganali tan-Nofsinhar tal-Afrika (SACU) skont il-Parti għall-Evitar u s-Soluzzjoni tat-Tilwim tal-Ftehim ta' Shubija Ekonomika bejn l-UE u l-SADC (FSE bejn l-UE u l-SADC). It-talba kienet tikkonċerna l-miżura ta' salvagwardja imposta fuq il-qatgħat tat-tiġieġ iffriżati bl-għadam esportati mill-UE. L-UE tqis li l-SACU imponiet il-miżura bi ksur tal-prinċipji u r-regoli tal-FSE bejn l-UE u l-SADC.

L-UE kemm-il darba kienet qajmet it-tħassib tagħha mal-SACU f'diversi livelli u okkażjonijiet. Peress li t-tħassib tal-UE ma ġiex indirizzat b'mod sodisfaċenti, l-UE ddeċidiet li tintensifika d-dialogu mal-SACU billi titlob konsultazzjonijiet, li għandhom isiru fi żmien 40 jum min-notifika tat-talba.

11. KONKLUŻJONIJIET

Fl-2018, filwaqt li t-tkabbir fil-kummerċ globali naqas u l-protezzjonizmu kien qed jiżdied, il-ftehimiet kummerċjali preferenzjali tal-UE baqa' jkollhom effetti li jiffaċilitaw il-kummerċ. Lil hinn mill-eliminazzjonijiet ta' tariffi totali jew parzjali, il-ftehimiet qed ikomplu jikkontribwixxu għall-iżvilupp ta' sistema kummerċjali bbażata fuq ir-regoli u tejbu l-aċċess għas-suq għall-prodotti u l-investimenti tal-UE fil-pajjiżi shab. Huma jikkontribwixxu wkoll għad-diversifikazzjoni ekonomika u t-tkabbir f'pajjiżi shab li qed jiżviluppaw. Effetti pożittivi oħra tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE kienu jinkludu aktar ċertezza legali f'oqsma bħall-kummerċ fis-servizzi u l-akkwist pubbliku, kif ukoll protezzjoni aħjar tal-interessi ewlenin tal-UE, bħad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali, inklużi l-indikazzjonijiet ġeografiċi.

Barra minn hekk, il-ġenerazzjoni l-ġdida ta' ftehimiet kummerċjali preferenzjali hija wkoll strument importanti għall-promozzjoni tal-valuri Ewropej relatati mad-drittijiet tal-ħaddiema u l-ħarsien tal-ambjent, inkluż it-tibdil fil-klima.

⁶³ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/july/tradoc_157992.pdf

⁶⁴ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2034>

⁶⁵ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2031>

Fl-istess hin, hafna ostakoli kummerċjali li jimpedixxu l-użu tal-opportunitajiet tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE kienu għadhom fis-sehħ u fl-2018 saħansitra nholqu ostakoli godda. L-UE se tkompli tiegħu l-passi meħtieġa biex tneħhi dawn l-ostakoli, inkluż l-użu ta' għodod bilaterali jew multilaterali tal-infurzar, kif xieraq.

Fl-isforz tagħha biex ittejjeb it-trasparenza u r-responsabbiltà, il-Kummissjoni se tkompli tirrapporta kull sena dwar l-implimentazzjoni tal-ftehimiet kummerċjali preferenzjali tal-UE ma' pajjiżi mhux tal-UE.

ANNEX 1: RATI TA' UTILIZZAZZJONI TAL-PREFERENZI FUQ L-IMPORTAZZJONIJIET TAL-UE

Pajjiż esportatur	2015	2016	2017	2018
Ftehimiet ta' Kummerċ Hieles tal-“ġenerazzjoni l-ġdida”				
Il-Kolombja	97 %	97 %	97 %	98 %
Il-Costa Rica	96 %	97 %	96 %	96 %
L-Ekwador	89 %	88 %	97 %	99 %
El Salvador	82 %	74 %	90 %	91 %
Il-Gwatemala	95 %	95 %	93 %	97 %
Il-Honduras	91 %	92 %	92 %	91 %
In-Nikaragwa	94 %	94 %	93 %	88 %
Il-Panama	70 %	61 %	82 %	82 %
Il-Perù	98 %	97 %	96 %	96 %
Il-Korea t'Isfel	85 %	87 %	88 %	88 %
Il-Kanada			28.7 %	49.6 %
DCFTAs				
Il-Georgia	83 %	80 %	77 %	76 %
Il-Moldova	91 %	88 %	85 %	85 %
L-Ukrajna	87 %	89 %	87 %	80 %
Ftehimiet ta' Kummerċ Hieles tal-“ewwel ġenerazzjoni”				
Shab tal-Mediterran				
L-Algerija	97 %	95 %	97 %	96 %
L-Eġittu	95 %	96 %	97 %	96 %
Iżrael	89 %	90 %	91 %	90 %
Il-Ġordan	68 %	79 %	75 %	76 %
Il-Libanu	76 %	71 %	70 %	74 %
Il-Marokk	97 %	97 %	97 %	98 %
It-Territorju Palestinjan Okkupat	78 %	81 %	77 %	65 %
It-Tuneżija	95 %	96 %	94 %	93 %
Il-Balkani tal-Punent				
L-Albanija	87 %	86 %	86 %	84 %
Il-Bożnija-Herzegovina	93 %	94 %	94 %	94 %
Il-Maċedonja ta' Fuq	97 %	95 %	94 %	92 %
Il-Kosovo	85 %	89 %	92 %	92 %
Il-Montenegro	81 %	83 %	90 %	73 %
Is-Serbja	93 %	90 %	92 %	91 %
Shab tal-Amerika Latina				
Iċ-Ċili	95 %	95 %	96 %	94 %
Il-Messiku	52 %	58 %	70 %	74 %
L-Istati tal-EFTA				
In-Norveġja	71 %	66 %	69 %	69 %
L-Iżvizzera	86 %	83 %	85 %	85 %
Ftehimiet ta' Shubija Ekonomika (FSE),				
CARIFORUM (medja)	91 %	92 %	91 %	86 %
SADC (medja)	87 %	83 %	82 %	88 %
ESA (medja)	97 %	97 %	96 %	96 %
Il-Kosta tal-Avorju	99 %	98 %	98 %	98 %
Il-Ghana	98 %	98 %	96 %	99 %
L-Afrika Ċentrali (il-Kamerun)	91 %	97 %	99 %	98 %

Il-Paċifiku (medja)	92 %	99 %	81 %	
---------------------	------	------	------	--

Sors: Eurostat

ANNEX 2: RATI TA' UTILIZZAZZJONI TAL-PREFERENZI FUQ L-ESPORTAZZJONIJIET TAL-UE⁶⁶

Pajjiż ta' importazzjoni	2015	2016	2017	2018
Ftehimiet ta' Kummerċ Hieles tal- "generazzjoni l-għdida"				
Il-Kolombja	63 %	71 %	70 %	72 %
Il-Perù	28 %	47 %	52 %	56 %
Il-Costa Rica	mhux applikabbli	38 %	mhux applikabbli	59 %
El Salvador	21 %	26 %	27 %	33 %
Il-Gwatemala	21 %	32 %	31 %	33 %
Il-Honduras	40 %	56 %	55 %	55 %
L-Ekwador	mhux applikabbli	mhux applikabbli	57 %	68 %
Il-Korea t'Isfel	68 %	71 %	74 %	81 %
Il-Kanada	mhux applikabbli	mhux applikabbli	mhux applikabbli	37 %
DCFTAs				
Il-Georgia	72 %	81 %	83 %	83 %
L-Ukrajna	mhux applikabbli	mhux applikabbli	70 %	74 %
Ftehimiet ta' Kummerċ Hieles tal- "ewwel generazzjoni"				
Shab tal-Mediterran				
It-Turkija	mhux applikabbli	95 %	94 %	90 %
L-Eġittu	36 %	66 %	64 %	67 %
L-Iżrael	mhux applikabbli	89 %	86 %	mhux applikabbli
Il-Libanu	74 %	74 %	58 %	mhux applikabbli
Il-Marokk	mhux applikabbli	76 %	77 %	77 %
Il-Ġordan	mhux applikabbli	78 %	72 %	76 %
Il-Balkani tal-Punent				
L-Albanija	77 %	80 %	78 %	80 %
Il-Bożnija-Herzegovina	91 %	88 %	88 %	86 %
Il-Maċedonja ta' Fuq	mhux applikabbli	90 %	89 %	mhux applikabbli
Il-Kosovo	mhux applikabbli	44 %	60 %	66 %
Il-Montenegro	86 %	85 %	86 %	86 %

⁶⁶ Hemm differenzi bejn parti mid-*data* rrapportata f'dan ir-rapport u ż-żewġ edizzjonijiet ta' qabel fir-rigward tar-rati ta' utilizzazzjoni tal-preferenzi fuq l-esportazzjonijiet tal-UE lejn ċerti pajjiżi shab kummerċjali għas-snin 2015, 2016 u 2017. Fejn dan kien il-każ, il-Kummissjoni rċeviet *data* aġġornata mill-pajjiż sieheb ikkonċernat u aġġustat iċ-ċifra.

Is-Serbja	89 %	91 %	91 %	90 %
Shab tal-Amerika Latina				
Iċ-Ċili	77 %	87 %	88 %	85 %
Il-Messiku	76 %	76 %	75 %	70 %
L-Istati tal-EFTA				
L-Iżvizzera	79 %	79 %	78 %	77 %
FSE				
Ir-Repubblika Dominicana	46 %	49 %	62 %	58 %
Mauritius	mhux applikabbli	mhux applikabbli	mhux applikabbli	28 %
L-Afrika t'Isfel	60 %	63 %	60 %	64 %

Sorsi: Il-pajjiżi shab